

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Кафедра соціальної педагогіки та корекційної освіти

Ігор ЗУБРИЦЬКИЙ, Леся СМЕРЕЧАК

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:
ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ
СЛОВНИК**

Дрогобич – 2022

УДК 364(038)
3 91

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 19 травня 2022 р.).

Рецензенти:

Ільницька В.Я., начальник управління праці та соціального захисту населення Трускавецької міської ради;

Невмержицька О.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Ігор ЗУБРИЦЬКИЙ, Леся СМЕРЕЧАК.

3 91 **Соціальне забезпечення** : понятійно-термінологічний словник. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2022. 156 с.

Словник упорядковано на підставі чинного законодавства, наукової та практичної літератури, також у ньому використано терміни, що застосовуються у підручниках та навчально-методичних посібниках. Словник має довідковий та навчальний характер; містить поняття і терміни із соціальної політики, соціального захисту, соціального забезпечення та соціальної роботи, які є взаємопов'язані та взаємопохідні.

При відборі понять і термінів до словника, до уваги бралися частота їх уживання у наукових текстах, а також актуальність і практична значущість. Призначений для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти.

ПЕРЕДМОВА

Діяльність щодо соціального захисту населення є обов'язковою складовою будь-якої сучасної розвинутої демократичної держави. Стаття 46 Конституції України закріпила право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Загалом, соціальне забезпечення є державною системою допомоги громадянам, які через соціально значимі причини не мають самостійних засобів існування у вигляді винагороди за працю або отримують їх у обсязі, недостатньому для задоволення життєвих потреб. Обізнаність у сфері функціонування державної системи соціального забезпечення, яка охоплює пенсії, допомоги працюючим, самотнім матерям, малозабезпеченим сім'ям тощо є необхідною складовою готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до здійснення практичної діяльності.

Понятійно-термінологічний словник «Соціальне забезпечення» містить терміни із соціальної політики, соціального захисту, соціального забезпечення та соціальної роботи, що взаємопов'язані та взаємопохідні. При підготовці словника зібрано та систематизовано матеріали з навчальних підручників, енциклопедій, словників із соціальної політики, соціальної роботи, соціальної педагогіки та права. Значна кількість категорій та понять сформульована так само, як у нормативно-правових актах.

Цей словник не претендує на вичерпність, він може підлягати періодичному оновленню, доповнюватися та розширюватися.

А

Абілітація – комплекс заходів, що допомагають особі з вродженими та / або такими, що виникли у ранньому віці, обмеженнями повсякденного функціонування, досягти оптимального рівня функціонування у її середовищі.

Автор електронного документа – фізична або юридична особа, яка створила електронний документ.

Адміністративний центр територіальної громади – населений пункт (село, селище, місто), що має розвинену інфраструктуру і, як правило, розташований найближче до географічного центру території територіальної громади та в якому розміщується представницький орган місцевого самоврядування територіальної громади.

Адміністративно-територіальна одиниця – область, район, місто, район у місті, селище, село.

Адресна допомога – надання одноразових чи періодичних виплат, а також забезпечення безкоштовно майном громадян з числа багатодітних сімей, осіб похилого віку, дітей-сиріт, жертв стихійного лиха, біженців тощо на підставі спеціальних рішень органів влади різних рівнів, громадських організацій та волевиявлення окремих громадян. Законодавство України передбачає такі основні види А. д.: державні – адресні субсидії, цільова допомога на прожиття, додаткова щомісячна допомога, адресна разова грошова допомога на осінньо-зимовий період; громадські – благодійна та гуманітарна допомога, добровільні пожертви.

Адресні субсидії – щомісячна безготівкова допомога громадянам, розмір комунальних виплат яких становить понад 15 % їхніх доходів, на покриття витрат за користування житлом, водо-, тепло-, газопостачанням у межах загальної площі житла і споживання послуг, а також на придбання газу, твердого та пічного побут, палива.

Акт законодавчий (закон) – нормативно-правовий акт, який приймається Верховною Радою України, встановлює відповідні засади правового регулювання суспільних відносин, є основою правової системи України.

Акт нормативно-правовий – 1) офіційний правовий документ, прийнятий уповноваженим на це суб'єктом у визначеній формі і за встановленою процедурою, який регулює суспільні відносини і містить норми права; 2) офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженим на це суб'єктом нормотворення у визначеній

законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, спрямований на регулювання суспільних відносин, що містить норми права, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування.

Активи – кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права.

Акти підзаконні нормативно-правові – нормативно-правові акти суб'єктів нормотворення, які приймаються (видаються) на основі та на виконання Конституції України і законів України, міжнародних договорів України і не повинні їм суперечити.

АктUARні розрахунки – фінансовий аналіз коротко- і довгострокових наслідків функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що містить прогноз фінансових потоків, оцінку фінансових зобов'язань, довгостроковий прогноз стану та стабільності системи, докладний аналіз коротко- і довгострокових фінансових наслідків будь-яких змін у цій системі.

Аліменти – 1) обов'язок утримання у визначених законом випадках одним членом сім'ї іншого; 2) кошти, надані у визначених законом випадках одними особами на утримання інших, які потребують матеріальної допомоги.

Амбулаторна психіатрична допомога – психіатрична допомога, що передбачає обстеження стану психічного здоров'я осіб на підставах та в порядку, передбачених Законом України «Про психіатричну допомогу» та іншими законами, профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медико-соціальну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади, в амбулаторних умовах.

Антитерористична операція – комплекс скоординованих спеціальних заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичної діяльності, звільнення заручників, забезпечення безпеки населення, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичної діяльності.

Ануїтет – періодичні пенсійні виплати, які здійснюються з установленими інтервалами часу до тих пір, доки не настане певна подія, визначена у відповідному договорі.

Атестація педагогічних працівників – система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників.

Атестація працівників – процедура оцінки професійного рівня працівників кваліфікаційним вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня.

Б

Багатодітна сім'я – сім'я, в якій подружжя (чоловік та жінка) перебуває у зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько (одна мати), який (яка) проживає разом з трьома і більше дітьми та самостійно їх виховує. До складу багатодітної сім'ї включаються також діти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, – до закінчення закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

Багатоквартирний будинок – житловий будинок, в якому розташовано три чи більше квартири. У багатоквартирному будинку можуть також бути розташовані нежитлові приміщення, які є самостійними об'єктами нерухомого майна.

База персональних даних – іменована сукупність упорядкованих персональних даних в електронній формі та / або у формі картотек персональних даних.

Базовий державний соціальний стандарт – прожитковий мінімум, встановлений законом, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сферах доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я та освіти.

Базові соціальні послуги – соціальні послуги, надання яких отримувачам соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» забезпечується Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських рад міст обласного значення, а також виконавчими органами сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, створених згідно із законом та перспективним планом формування територій громад і визнаних Кабінетом Міністрів України спроможними в порядку, встановленому законом (далі – ради об'єднаних територіальних громад).

Батьки-вихователі – подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та для спільного проживання не менш як п'ять дітей-сиріт та / або дітей, позбавлених батьківського піклування, та яким, за рішенням органів опіки та піклування, надано статус батьків-вихователів.

Бездоганна ділова репутація – сукупність підтвердженої інформації про фізичну особу, що дає можливість зробити висновок про відсутність встановлених протягом останніх трьох років (якщо інший строк не встановлено спеціальним законом, що регулює діяльність суб'єкта первинного фінансового моніторингу) компетентними органами або судом порушень вимог законодавства про запобігання та протидію, законодавства про фінансові послуги та законодавства про запобігання корупції, а також про відсутність судимості за злочини проти громадської безпеки, злочини проти власності, злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку та злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

Бездомна особа – особа, яка перебуває у соціальному становищі бездомності. До бездомних осіб належать безпритульні особи та ті, які мають притулок.

Безоплатна допомога (пересилка, виконання робіт, надання послуг) – надання гуманітарної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій донорам.

Безоплатна освіта – освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та / або місцевих бюджетів згідно із законодавством.

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та / або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та / або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та / або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та / або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих

відомостей тощо), пропаганди та / або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Безпритульна особа – повнолітня особа, яка проживає на вулиці, в парках, підвалах, під'їздах будинків, на горищах, об'єктах незавершеного будівництва, в інших місцях, непризначених та непридатних для проживання, у тому числі жилих приміщеннях, що перебувають в аварійному стані.

Безпритульні діти – діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання.

Безробітний – особа віком від 15 до 70 років, яка через відсутність роботи не має заробітку або інших передбачених законодавством доходів як джерела існування, готова та здатна приступити до роботи.

Безробіття – соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування.

Бенефіціар – набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Біопсихосоціальна модель обмеження повсякденного функціонування / життєдіяльності – характеризує обмеження повсякденного функціонування / життєдіяльності як результат взаємодії особи з навколишнім середовищем, зокрема фізичних, психологічних та середовищних чинників, з метою забезпечення

здатності особи підтримувати максимально високий рівень здоров'я та благополуччя, а також максимально ефективно функціонувати в суспільстві.

Благодійна діяльність – добровільна особиста та / або майнова допомога для досягнення визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Благодійна організація – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», як основну мету її діяльності.

Благодійник – дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності.

Бойові дії – форма застосування з'єднань, військових частин, підрозділів (інших сил і засобів) Збройних Сил України, інших складових сил оборони для виконання бойових (спеціальних) завдань в операціях або самостійно під час відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту, виконання інших завдань із застосуванням будь-яких видів зброї (озброєння).

Боротьба з тероризмом – діяльність щодо запобігання, виявлення, припинення, мінімізації наслідків терористичної діяльності.

Будинок дитини – заклад дошкільної освіти системи охорони здоров'я для медико-соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також для дітей з фізичними та (або) інтелектуальними порушеннями від народження до трьох (для здорових дітей) та до чотирьох (для хворих дітей) років.

Будинок нічного перебування – заклад соціального захисту для ночівлі (розміщення на ніч) бездомних осіб, прийом до якого не потребує попереднього медичного обстеження.

Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування.

Бюджет розвитку – доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази.

Бюджетний грант у сфері молодіжної політики – цільова допомога у вигляді коштів або майна, що надається на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та / або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги суб'єктам молодіжної роботи за результатами конкурсного відбору на реалізацію молодіжних проєктів як проєктна або інституційна підтримка.

В

Вакансія – вільна посада (робоче місце), на яку може бути працевлаштована особа.

Ваучер – документ встановленого зразка, що дає особі відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» право на перепідготовку або підготовку за іншою спеціальністю, підготовку на наступному рівні освіти, спеціалізацію, підвищення кваліфікації у закладах освіти чи у роботодавця.

Веб-сайт – сукупність програмних засобів, розміщених за унікальною адресою в обчислювальній мережі, у тому числі в мережі Інтернет, разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певних суб'єктів і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інших інформаційних послуг через обчислювальну мережу.

Ветерани війни – особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав.

Виборні особи – Президент України, народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови.

Види державної допомоги сім'ям з дітьми – а) допомога у зв'язку з вагітністю та пологами; б) допомога при народженні дитини, одноразова натуральна допомога «пакунок малюка»; в) допомога при усиновленні дитини; г) допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування; г) допомога на дітей самотніми матерями; д) допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання

нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність.

Види соціального страхування – у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; медичне.

Визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах – збір, узагальнення та аналіз інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці вразливих груп населення, осіб / сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати, про їхні потреби у соціальних послугах, на основі результатів яких приймаються управлінські рішення щодо організації надання таких послуг.

Виконавчий орган місцевого самоврядування – створюваний представницьким органом місцевого самоврядування орган, що є підконтрольним і підзвітним відповідній раді, а з питань здійснення делегованих йому повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольним відповідному органу виконавчої влади. (Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад в Україні є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи).

Виконавчі органи рад – виконавчі органи рад – органи, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Випускники закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – особи, які перебували на повному державному забезпеченні у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, і закінчили своє перебування у зазначеному закладі у зв'язку із закінченням навчання.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Вищий військовий навчальний заклад (заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання) – заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Відкритий пенсійний фонд – недержавний пенсійний фонд, учасниками якого можуть бути будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх роботи.

Військова освіта – передбачає засвоєння освітньої програми з військової підготовки з метою набуття комплексу професійних компетентностей, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи і поглибленого оволодіння військовою спеціалізацією та здобувається одночасно з середньою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою чи вищою освітою.

Військова служба – є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України (за винятком випадків, визначених законом), іноземців та осіб без громадянства, пов'язаній із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби.

Військове формування – створена відповідно до законодавства України сукупність військових з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності і недоторканності у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій.

Військовий (військово-морський) ліцей, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою – заклад спеціалізованої освіти II–III або III ступенів військового профілю для дітей з 13 років.

Військовозобов'язані – особи, які перебувають у запасі для комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань на особливий період, а також для виконання робіт із забезпечення оборони держави.

Військовослужбовці – особи, які проходять військову службу. До категорії військовослужбовців прирівнюються іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону проходять військову службу у Збройних Силах України.

ВІЛ-інфікована особа – особа, в організмі якої виявлено ВІЛ, але яка перебуває у стані безсимптомного носійства ВІЛ.

ВІЛ-статус особи – стан організму особи стосовно відсутності чи наявності в ньому ВІЛ: негативний ВІЛ-статус особи характеризується відсутністю в її організмі ВІЛ, позитивний ВІЛ-статус – наявністю в її організмі ВІЛ.

Вільно обрана зайнятість – реалізація права громадянина вільно обирати вид діяльності, не заборонений законом (зокрема такий, що не пов'язаний з виконанням оплачуваної роботи), а також професію та місце роботи відповідно до своїх здібностей і потреб.

Вкладник недержавного пенсійного фонду – особа, яка сплачує пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування грошових коштів до недержавного пенсійного фонду відповідно до умов пенсійного контракту та закону.

Власник житла – держава, територіальна громада села, селища або міста, фізична чи юридична особа, яка набула право власності на житло відповідно до закону. Власник житла має право на володіння, користування і розпоряджання житлом особисто або разом з іншими особами. **В. ж.** має право розпоряджатися ним на свій розсуд, а саме: продавати, обмінювати, відчужувати іншим шляхом належне йому

житло, передавати в найм, укласти інші договори, не заборонені законом; використовувати в установленому законом порядку належне йому житло для провадження господарської діяльності, крім промислового виробництва, та іншої не забороненої законом діяльності; передавати належне йому житло в тимчасове користування іншим особам на підставі відповідних договорів; заповідати належне йому житло відповідно до закону. **В. ж.** зобов'язаний забезпечити належне управління житлом, ремонт і утримання житла та прибудинкової території, пристосування житла з урахуванням вимог осіб з обмеженими фізичними можливостями, запобігати заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, не порушувати права та інтереси інших осіб, а також дотримуватися правил користування житловими приміщеннями та рішень органів місцевого самоврядування.

Внутрішньобудинкові системи багатоквартирного будинку – механічне, електричне, газове, сантехнічне та інше обладнання в будинку, яке обслуговує більше одного житлового та / або нежитлового приміщення, у тому числі комунікації до обладнання споживача, системи автономного теплопостачання, бойлерні та елеваторні вузли, обладнання протипожежної безпеки, вентиляційні канали та канали для димовидалення, обладнання ліфтів, центральних розподільних щитів електропостачання від зовнішньої поверхні стіни будівлі до точки приєднання житлового (нежитлового) приміщення (для систем газопостачання – від запірної пристрою на вводі в будинок до запірних пристроїв включно перед місцями підключення газових приладів, газоспоживального обладнання, теплових агрегатів тощо).

Внутрішньо переміщена особа – громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Водовідведення – діяльність зі збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та / або очищення стічних вод.

Водопровідна мережа – система трубопроводів, відповідних споруд та устаткування для розподілу і подачі питної води споживачам.

Воєнний стан – особливий правовий режим, що вводить у Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Воєнні дії – організоване застосування сил оборони та сил безпеки для виконання завдань з оборони України.

Володілець персональних даних – фізична або юридична особа, яка визначає мету обробки персональних даних, встановлює склад цих даних та процедури їх обробки, якщо інше не визначено законом.

Волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними. Особи віком від 14 до 18 років здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника.

Волонтерська діяльність – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги.

Волонтерська допомога – роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами.

Волонтерський рух – добровільна неприбуткова діяльність фізичних осіб – волонтерів, яка спрямована на надання допомоги особам, котрі перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, і сприяє самореалізації волонтера.

Вразливі групи населення – 1) особи / сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та / або внутрішніх чинників;

2) групи людей, що зазнають чи можуть зазнати негативних впливів соціальних, економічних, екологічних чинників або захворіти.

Встановлення завдань реабілітації – визначення конкретних, вимірюваних, досяжних, відповідних та визначених у часі показників функціонування особи, які вона повинна досягти внаслідок отримання реабілітаційної допомоги, які визначаються фахівцем з реабілітації спільно з особою при складенні програми терапії.

Встановлення опіки та піклування – влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування в сім'ї, громадян України, які перебувають, переважно, у сімейних, родинних відносинах з цими дітьми-сиротами або дітьми, позбавленими батьківського піклування, з метою забезпечення їх виховання, освіти, розвитку і захисту їх прав та інтересів.

Втрата здоров'я – наявність хвороб і фізичних дефектів, які приводять до фізичного, душевного і соціального неблагополуччя.

Втрата роботи з незалежних від застрахованих осіб обставин – припинення трудового договору відповідно до статті 36 (пункти 1, 2, 3), статті 38 (у разі неможливості продовження роботи, а також невиконання роботодавцем законодавства про працю, умов колективного чи трудового договору), статті 39, статті 40 (пункти 1, 2, 5, 6) Кодексу законів про працю України, а також з аналогічних підстав, визначених іншими законами, а для військовослужбовців – звільнення зі служби з поважних причин без права на пенсію (у зв'язку зі скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, за станом здоров'я, у зв'язку із закінченням строку контракту, систематичним невиконанням умов контракту командуванням, через сімейні обставини або з інших поважних причин відповідно до законодавства про військовий обов'язок і військову службу).

Г

Гарантії права на соціальне забезпечення – система взаємопов'язаних економічних, політичних, ідеологічних, соціальних та організаційних передумов, за наявності яких спеціальними (юридичними) засобами забезпечуються кожному рівні правові можливості для фактичної реалізації у повному обсязі належного особі права на конкретний вид соціального забезпечення.

Гіг-контракт – цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та / або надавати

послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та / або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та / або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені розділом V Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні».

Гіг-спеціаліст – фізична особа, яка за гіг-контрактом є підрядником та / або виконавцем.

Гімназія – заклад середньої освіти II ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує базову середню освіту.

Гірські населені пункти – міста, селища міського типу, селища, сільські населені пункти, які розташовані у гірській місцевості, мають недостатньо розвинуті сферу застосування праці та систему соціально-побутового обслуговування, обмежену транспортну доступність.

Господарська діяльність – діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність).

Господарський кодекс України – Закон України, який визначає основні засади господарювання в Україні та регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Громадська акредитація закладу освіти – оцінювання закладу освіти щодо ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти та забезпечення досягнення здобувачами освіти результатів навчання, передбачених освітніми програмами і стандартами освіти.

Громадська організація – громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Громадське об'єднання – добровільне об'єднання фізичних осіб та / або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Громадське самоврядування в закладі освіти – право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи

громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти.

Громадське самоврядування у сфері освіти – право учасників освітнього процесу та громадських об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та / або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими і державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їх компетенції.

Громадський нагляд (контроль) у системі освіти – здійснюється суб'єктами громадського нагляду (контролю) – громадськими об'єднаннями та іншими інститутами громадянського суспільства, установчими документами яких передбачено діяльність у сфері освіти та / або соціального захисту осіб з інвалідністю, професійними об'єднаннями педагогічних і науково-педагогічних працівників, об'єднаннями здобувачів освіти, об'єднаннями батьківських комітетів та органами, до яких вони делегують своїх представників.

Громадські об'єднання осіб з інвалідністю, їх спілки – створюються з метою забезпечення рівних прав і можливостей осіб з інвалідністю та їх соціального захисту, виявлення, усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб таких осіб, у тому числі стосовно доступу їх нарівні з іншими громадянами до об'єктів фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів – до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту, надання соціальних послуг, залучення осіб з інвалідністю до суспільної діяльності, здійснення громадського контролю за дотриманням прав осіб з інвалідністю, представництва їхніх інтересів та усунення будь-яких проявів дискримінації стосовно осіб з інвалідністю та мають право користуватися пільгами і преференціями, передбаченими законодавством.

Громадські формування – політичні партії, структурні утворення політичних партій, громадські об'єднання, місцеві осередки громадського об'єднання із статусом юридичної особи, професійні спілки, їх об'єднання, організації профспілки, передбачені статутом профспілки та їх об'єднання, творчі спілки, місцеві осередки творчих спілок, постійно діючі третейські суди, організації роботодавців, їх об'єднання, відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій.

Групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ – групи населення, яким з урахуванням особливостей їх поведінки та поведінки їхнього оточення загрожує підвищений ризик контакту з джерелом ВІЛ. Визначення та перегляд переліку таких груп здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я з урахуванням критеріїв та рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Групи ризику – 1) категорії осіб, чий соціальний стан за тими або тими ознаками не має стабільності, які практично не можуть поодиноці перебороти труднощі, що виникли в їхньому житті; все це в результаті може привести до втрати ними соціальної значущості, духовності, морального образу, біологічної загибелі; 2) особи, що є найбільш уразливими до певних соціальних, медичних впливів або впливу навколишнього середовища (повії, гомосексуалісти, наркомани, алкоголіки тощо).

Гуманітарна допомога – цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Демобілізація – комплекс заходів, рішення про порядок і терміни проведення яких приймає Президент України, спрямованих на планомірне переведення національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на роботу і функціонування в умовах мирного часу, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію і штати мирного часу.

Державна мова – українська мова, якій Конституцією України надано статус мови офіційного спілкування посадових осіб державних органів та органів місцевого самоврядування під час виконання посадових обов'язків, а також мови діловодства і документації цих органів та посадових осіб.

Державна політика соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України – цілеспрямована, системна діяльність органів державної влади щодо забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України шляхом надання їм пільг і гарантій соціального захисту відповідно до законодавства.

Державна політика у сфері дошкільної освіти – визначається Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами і втілюється центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям – щомісячна допомога, яка надається малозабезпеченим сім'ям у грошовій формі в розмірі, що залежить від величини середньомісячного сукупного доходу сім'ї.

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства – соціальна допомога, яка призначається на весь час інвалідності, встановленої органами медико-соціальної експертизи.

Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю – щомісячна державна допомога, що надається відповідно до норм Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам

з інвалідністю» у грошовій формі особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.

Державна цільова програма – комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

Державне регулювання – важливий елемент управління соціальним страхуванням, формуванням та використанням коштів державних соціальних фондів.

Державне регулювання зайнятості – формування і реалізація державної політики у сфері зайнятості населення з метою створення умов для забезпечення повної та продуктивної вільно обраної зайнятості і соціального захисту в разі настання безробіття.

Державне соціальне забезпечення – організаційно-правова форма соціального забезпечення певних груп населення за рахунок бюджетних коштів у випадках і на умовах, передбачених законодавством.

Державне управління з питань забезпечення прав осіб з інвалідністю та їх соціальної захищеності – здійснюється в межах повноважень центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Державне утримання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа – повне забезпечення відповідно до державних соціальних стандартів матеріальними та грошовими ресурсами дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа для задоволення їх життєво необхідних потреб та створення умов для нормальної життєдіяльності.

Державний житловий фонд – житловий фонд місцевих Рад народних депутатів та житловий фонд, який знаходиться у повному господарському віданні чи оперативному управлінні державних підприємств, організацій, установ.

Державний захист права на охорону здоров'я – держава визнає право кожного громадянина України на охорону здоров'я і забезпечує його захист. Кожен громадянин має право на безоплатне отримання у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медичної допомоги, до якої належать: екстрена медична допомога; первинна медична допомога; вторинна (спеціалізована) медична

допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; третинна (високоспеціалізована) медична допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; паліативна допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Державний контракт – договір, укладений державним замовником від імені держави з суб'єктом господарювання – виконавцем державного замовлення, в якому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін і регулюються їхні господарські відносини.

Державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування (далі – органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

Державний орган – орган державної влади, в тому числі колегіальний державний орган, інший суб'єкт публічного права, незалежно від наявності статусу юридичної особи, якому згідно із законодавством надані повноваження здійснювати від імені держави владні управлінські функції, юрисдикція якого поширюється на всю територію України або на окрему адміністративно-територіальну одиницю.

Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування – організаційно-технічна система, призначена для накопичення, зберігання та використання інформації про збір та ведення обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його платників та застрахованих

осіб, що складається з реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб.

Державний службовець – громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Державний стандарт соціальної послуги – визначені нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади у сфері соціальної політики зміст та обсяг, норми і нормативи, умови та порядок надання соціальної послуги, показники її якості.

Державний реєстратор – громадянин України, який має вищу освіту, відповідає кваліфікаційним вимогам, визначеним Міністерством юстиції України, та перебуває у трудових відносинах із суб'єктом державної реєстрації (крім нотаріусів), та нотаріус.

Державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення. Соціальної допомоги, а також розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від визначеного в державі державного соціального стандарту – прожиткового мінімуму.

Державні соціальні допомоги – щомісячні, періодичні чи разові грошові виплати, що безплатно надаються за рахунок бюджетних коштів фізичним особам, які перебувають у скрутному матеріальному становищі на умовах і порядку, передбачених правовими актами.

Державні соціальні стандарти – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами мінімальні норми і нормативи забезпечення дітей-сиріт, дітей, які залишилися без батьківського піклування, та осіб з їх числа.

Державні соціальні стандарти у сфері доходів населення – встановлюються з метою визначення розмірів державних соціальних

гарантій у сфері оплати праці, виплат за обов'язковим державним соціальним страхуванням, права на отримання інших видів соціальних виплат і державної соціальної допомоги та їх розмірів, а також визначення пріоритетності напрямів державної соціальної політики.

Державні соціальні нормативи у сфері житлово-комунального обслуговування – встановлюються з метою визначення державних соціальних гарантій щодо надання житлово-комунальних послуг та розмірів витрат на найм житла, управління житлом і оплати комунальних послуг, які забезпечують реалізацію конституційного права громадянина на житло.

Державні соціальні нормативи у сфері надання соціальних послуг – встановлюються для визначення розмірів державних гарантій соціальної підтримки осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Державні соціальні нормативи у сфері транспортного обслуговування та зв'язку – включають норми забезпечення транспортом загального користування, показники якості транспортного обслуговування, соціальні норми забезпеченості населення послугами зв'язку, з оплати яких держава надає пільги громадянам.

Державні соціальні нормативи у сфері обслуговування закладами культури – включають: перелік та обсяг безоплатних послуг, які надаються населенню закладами, підприємствами, організаціями та установами культури; показники якості надання населенню послуг закладами, підприємствами, організаціями та установами культури; нормативи забезпечення населення закладами, підприємствами, організаціями та установами культури.

Державні соціальні нормативи у сфері обслуговування закладами фізичної культури та спорту – включають: перелік та обсяг безоплатних послуг, які надаються населенню закладами фізичної культури, спорту, а також дитячо-юнацькими спортивними школами; нормативи забезпечення населення закладами фізичної культури та спорту.

Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я – включають: перелік та обсяг гарантованого рівня медичної допомоги громадянам у державних і комунальних закладах охорони здоров'я; нормативи надання медичної допомоги, що включають обсяг діагностичних, лікувальних та профілактичних процедур; показники

якості надання медичної допомоги; нормативи пільгового забезпечення окремих категорій населення лікарськими засобами та іншими спеціальними засобами; нормативи забезпечення стаціонарною медичною допомогою; нормативи забезпечення медикаментами державних і комунальних закладів охорони здоров'я; нормативи санаторно-курортного забезпечення; нормативи забезпечення харчуванням у державних і комунальних закладах охорони здоров'я.

Державні соціальні нормативи у сфері побутового обслуговування, торгівлі та громадського харчування – включають: нормативи забезпечення населення побутовими послугами; показники якості надання побутових послуг; нормативи забезпечення торговельною площею та місцями у закладах громадського харчування; показники якості та безпеки товарів і послуг підприємств громадського харчування.

Джерело статків (багатства) – відомості про походження усіх наявних активів особи, що надають розуміння про розмір / величину сукупних активів (статків) особи та історію їх походження.

Дискримінація – ситуація, за якої особа та / або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами у будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Дискримінація за ознакою інвалідності – будь-яке розрізнення, виключення чи обмеження з причини інвалідності, метою або результатом якого є применшення або заперечення визнання, реалізації або здійснення нарівні з іншими всіх прав людини й основоположних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, цивільній чи будь-якій іншій сфері.

Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на

базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дитина – особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно із законом вона не набуває прав повнолітньої раніше.

Дитина-біженець – дитина, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Дитина з інвалідністю – особа до досягнення нею повноліття (віком до 18 років) зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність.

Дитина, розлучена із сім'єю – особа віком до вісімнадцяти років, яка прибуває чи прибула на територію України без супроводу батьків чи одного з них, діда чи баби, повнолітніх брата чи сестри, опікуна чи піклувальника, призначених відповідно до законодавства країни походження, або інших повнолітніх осіб, які до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження взяли на себе відповідальність за виховання дитини.

Дитина-сирота – дитина, в якій померли чи загинули батьки.

Дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах – дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров'я та розвиток у зв'язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, жорстоким поводженням, зокрема домашнім насильством, ухилянням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини.

Дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів – дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена

або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні.

Дитина, яка потребує додаткового захисту – дитина, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», але потребує захисту, оскільки вона була змушена прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок виникнення загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження, через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Дитяча громадська організація – громадське об'єднання, членами (учасниками) якого є фізичні особи віком від 6 до 18 років, крім випадків, визначених цим Законом, а засновниками – фізичні особи, які досягли 14 років.

Дитяче громадське об'єднання – добровільне об'єднання фізичних осіб віком від 6 до 18 років, крім випадків, визначених цим Законом, та / або дитячих громадських організацій для забезпечення реалізації та захисту прав і свобод дітей, задоволення їхніх особистісних, суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших, потреб та інтересів.

Дитячий будинок сімейного типу – окрема сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Діти-вихованці – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до дитячого будинку сімейного типу.

Діти, позбавлені батьківського піклування – діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами Національної поліції, пов'язаним з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також діти, розлучені із сім'єю, підкинуті діти, батьки

яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, діти, батьки яких не виконують своїх батьківських обов'язків з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на тимчасово окупованій території України, в районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та безпритульні діти.

Діти, які потребують тимчасового захисту – діти, які є іноземцями та особами без громадянства, які постійно проживають на території країни, що має спільний кордон з Україною, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження.

Діяльність держави щодо осіб з інвалідністю – виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає у: виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу (далі – об'єкти фізичного оточення), транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів – до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту; охороні здоров'я; соціальному захисті; забезпеченні виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю; наданні пристосованого житла; сприянні громадській діяльності.

Добровільне безоплатне донорство – здійснення донором донації крові та / або компонентів крові з особистої волі та без отримання грошової винагороди за таку донацію (у формі готівкових коштів чи в будь-якій іншій формі, що може вважатися еквівалентом грошей), крім невеликих сувенірів, легких закусок та відшкодування витрат на дорогу.

Доброволець Сил територіальної оборони Збройних Сил України – громадянин України або іноземець чи особа без громадянства, який перебуває в Україні на законних підставах

упродовж останніх п'яти років та на добровільній основі зарахований до проходження служби у складі добровольчого формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Добровольче формування територіальної громади – воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони в межах території відповідної територіальної громади.

Довідка про звернення за захистом в Україні – документ, що засвідчує законність перебування особи на території України на період, що розпочинається з моменту звернення особи з відповідною заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і є дійсною для реалізації прав і виконання обов'язків, передбачених цим Законом та іншими законами України, до остаточного визначення статусу такої особи чи залишення нею території України.

Довічна пенсія (ануїтет) – пенсійна виплата за рахунок коштів, що обліковуються на накопичувальному пенсійному рахунку застрахованої особи, а у випадках, передбачених законом, – на індивідуальному пенсійному рахунку учасника недержавного пенсійного фонду, сума та порядок виплати якої визначаються в договорі страхування довічної пенсії, укладеному із страховою організацією, що сплачується особі після досягнення нею пенсійного віку, передбаченого Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», або членам її сім'ї чи спадкоємцям у випадках, передбачених цим Законом.

Догляд за особою з інвалідністю (дитиною з інвалідністю) – сукупність соціальних послуг, спрямованих на соціально-побутову допомогу та підтримку, захист і забезпечення життєдіяльності особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю).

Документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі.

Домедична допомога – невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні

володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

Донорство крові та компонентів крові – добровільний акт людини, що полягає у донації крові та / або компонентів крові для подальшого використання їх для трансфузії, виготовлення лікарських засобів, медичних виробів або використання у наукових дослідженнях.

Допоміжні засоби реабілітації – будь-які зовнішні вироби (включаючи пристрої, обладнання, прилади чи програмне забезпечення), спеціально виготовлені або загальнодоступні, основною метою яких є підтримка або поліпшення функціонування та незалежності особи та сприяння її добробуту. Допоміжні засоби реабілітації також використовуються для запобігання порушенням та виникненню вторинних станів здоров'я та є об'єктом регулювання технічних регламентів щодо медичних виробів.

Допоміжні приміщення багатоквартирного будинку – приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування його мешканців (колясочні, комори, сміттекамери, горища, підвали, шахти і машинні відділення ліфтів, вентиляційні камери та інші підсобні і технічні приміщення).

Допомога державна інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам – допомога, що призначається відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам». Вона охоплює: а) державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам; б) надбавку на догляд.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування – допомога, яка призначається особам, призначеним в установленому законом порядку опікунами чи піклувальниками дітей, які позбавлені батьківського піклування. Така допомога вважається власністю дитини.

Допомога на дітей одиницями матерям – допомога, право на яку мають одиниці матері (які не перебувають у шлюбі), одиниці усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини або документі про народження дитини, виданому компетентними органами іноземної держави, за умови його легалізації в установленому законодавством порядку (рішенні про усиновлення дитини), відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено в установленому порядку органом державної

реєстрації актів цивільного стану за вказівкою матері (батька, усиновлювача) дитини.

Допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлена інвалідність – допомога, на яку мають право один із батьків, усиновлювачів, опікун, піклувальник, один із прийомних батьків, батьків-вихователів, який постійно проживає та здійснює догляд за дитиною, хворою на один або декілька видів таких захворювань, станів. Перелік тяжких захворювань, розладів, травм, станів тощо, що дає право на одержання відповідно до цього розділу державної допомоги на дитину, якій не встановлено інвалідність, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Допомога на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї – безвідсоткова поворотна фінансова допомога, яка надається одноразово непрацюючій працездатній особі з числа членів малозабезпеченої сім'ї для організації підприємницької діяльності та сприяння її економічній самостійності.

Допомога при народженні дитини – соціальна допомога у зв'язку з народженням дітей, встановлена державою з метою створення належних умов для повноцінного утримання і виховання малечі та надається одному з батьків або опікуну, разом з яким постійно проживає малюк.

Допомога при усиновленні дитини – допомога, право на яку має особа, яка є громадянином України, постійно проживає на її території та усиновила дитину з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, або дитину, батьки якої надали згоду на її усиновлення, крім випадку усиновлення одним із подружжя дитини іншого подружжя (якщо усиновлювачами є подружжя – один з них на їх розсуд).

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами – державна допомога, яка надається усім жінкам (у тому числі неповнолітнім), які не застраховані в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Д.з.в.п. призначається, якщо звернення за

нею надійшло не пізніше шести місяців з дня закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, і виплачується жінкам за весь період відпустки, тривалість якої становить 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі ускладнених пологів або народження двох чи більше дітей – 70) календарних днів після пологів. Жінкам, віднесеним до 1–4 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, допомога по вагітності та пологах виплачується за 180 календарних днів зазначеної відпустки (90 – до пологів та 90 – після). Зазначена допомога обчислюється сумарно та надається жінкам у повному обсязі незалежно від кількості днів відпустки, фактично використаних до пологів.

Допрофесійна підготовка – здобуття початкових професійних знань, умінь особами, які раніше не мали робітничої професії.

Дотація – кошти, що безповоротно надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетом нижчого рівня для збалансування їхніх доходів і видатків.

Доходи, одержані злочинним шляхом – будь-які активи, одержані прямо чи опосередковано внаслідок вчинення злочину, зокрема валютні цінності, рухоме та нерухоме майно, майнові та немайнові права, незалежно від їх вартості.

Дошкільна освіта – цілісний процес, спрямований на: забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду.

Дуальна форма здобуття освіти – спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях в установах, на підприємствах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

Е

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) – спосіб організації навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Електронна послуга – будь-яка послуга, що надається через інформаційно-комунікаційну систему.

Електронна система охорони здоров'я – інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління інформацією про охорону здоров'я, у тому числі медичною інформацією, шляхом створення, розміщення, оприлюднення та обміну інформацією, даними і документами в електронному вигляді, до складу якої входять центральна база даних та електронні медичні інформаційні системи, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс.

Електронний реєстр листків непрацездатності – система накопичення, зберігання та використання інформації про видані, продовжені та обліковані листки непрацездатності, що створюється як складова частина реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Електронні дані – будь-яка інформація в електронній формі.

Енергоносії – органічне паливо, електроенергія, нетрадиційні та поновлювані види енергії, альтернативні джерела енергії.

Ерготерапія – процес відновлення, розвитку та / або підтримки навичок, необхідних для залучення особи з обмеженнями повсякденного функціонування до активного повсякденного життя та занять, які вона бажає, потребує або планує виконувати, а також модифікація заняттєвої активності особи та / або адаптації її середовища. **Е.** призначається, планується та здійснюється ерготерапевтом або під його контролем.

Є

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 1) консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування; 2) консолідований страховий внесок на пенсійне страхування, страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням,

медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страхування на випадок безробіття, який в обов'язковому порядку сплачується страхувальниками з метою забезпечення реалізації прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за соціальним страхуванням.

Єдиний державний реєстр – створюється з метою забезпечення державних органів та органів місцевого самоврядування, а також учасників цивільного обороту достовірною інформацією про юридичних осіб, громадські формування, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців з Єдиного державного реєстру.

Єдиний державний реєстр ветеранів війни – єдина державна інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, захисту та знеособлення інформації про ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей таких осіб та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України. Реєстр створюється для забезпечення: 1) обліку осіб, визначених частиною першою цієї статті; 2) реалізації особами, визначеними частиною першою цієї статті, пільг та інших соціальних гарантій, передбачених цим Законом та іншими законодавчими актами; 3) адміністрування потреб осіб, визначених частиною першою цієї статті; 4) координації діяльності органів виконавчої влади та у випадках, передбачених законом, органів місцевого самоврядування з питань соціального захисту осіб, визначених частиною першою цієї статті.

Ж

Жила кімната у гуртожитку – окреме жиле приміщення у гуртожитку, призначене та придатне для постійного проживання у ньому.

Жилий блок чи жила секція у гуртожитку – жиле приміщення у гуртожитку, що складається з декількох (двох і більше) жилих кімнат, мешканці яких мають змогу користуватися допоміжними приміщеннями у гуртожитку. Належність відповідних приміщень до жилого блоку чи жилої секції визначається проектною документацією на гуртожиток.

Жилі приміщення у гуртожитку – приміщення у гуртожитку (жилі кімнати, блоки чи секції), призначені та придатні відповідно до вимог законодавства до житла, призначеного для постійного проживання у ньому.

Житлове приміщення у гуртожитку – надається громадянину України та членам його сім'ї на час перебування на соціальному квартирному обліку за умови, що таке житло є єдиним місцем проживання зазначених осіб.

Житловий кодекс – регулює питання забезпечення реалізації права громадян на житло, управління житловим фондом, його утримання та збереження, правовідносини фізичних і юридичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування у житловій сфері.

Житловий комплекс гуртожитку – гуртожиток як цілісний об'єкт нерухомого майна (будівля гуртожитку та / або його частини, його мережі, відведена під ним земельна ділянка, його прибудинкова територія та розташовані на ній будівлі і споруди, необхідні для утримання та обслуговування гуртожитку за прямим цільовим призначенням – для проживання мешканців).

Житловий фонд – сукупність усіх видів та категорій житла (житлових будинків, квартир, інших приміщень, які призначені та придатні для проживання в них). За формою власності **Ж.ф.** поділяється на: 1) приватний житловий фонд; 2) державний житловий фонд, який складається з об'єктів житлового фонду, що належать державним підприємствам, установам та організаціям на праві господарського відання або оперативного управління; 3) комунальний житловий фонд, який належить на праві власності територіальним громадам сіл, селищ і міст. Житлові будинки, квартири, інші приміщення можуть перебувати у спільній власності декількох суб'єктів різних форм власності на житло. За функціональним призначенням **Ж.ф.** поділяється на: 1) житловий фонд загального призначення, до якого належить житло всіх форм власності, що використовується громадянами на загальних підставах; 2) житловий фонд соціального призначення, до якого належить житло всіх форм власності, що надається на певний термін органами місцевого самоврядування громадянам України, що потребують соціального захисту відповідно до закону; 3) житловий фонд спеціального призначення.

Житловий фонд – включає: а) жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать державі (державний житловий фонд); б) жилі будинки і жилі приміщення в інших будівлях, що належать колгоспам та іншим кооперативним організаціям, їх об'єднанням, профспілковим та іншим громадським організаціям (громадський житловий фонд); в) жилі будинки, що належать житлово-будівельним кооперативам (фонд житлово-будівельних кооперативів); г) жилі будинки (частини будинків), квартири, що належать громадянам на праві приватної власності (приватний житловий фонд); ґ) квартири в багатоквартирних жилих будинках, садибні (одноквартирні) жилі будинки, а також жилі приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються громадянам, які відповідно до закону потребують соціального захисту (житловий фонд соціального призначення).

Житловий фонд соціального призначення – сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту.

Житлові права громадян – громадяни мають право на одержання у безстрокове користування у встановленому порядку жилого приміщення в будинках державного чи громадського житлового фонду або на одержання за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення для категорій громадян, визначених законом, або в будинках житлово-будівельних кооперативів.

Житлові субсидії – грошова державна допомога населенню, яка призначається для відшкодування оплати житлово-комунальних послуг, надана у готівковій чи безготівковій формах.

Житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та / або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.

Життєвий стандарт – нормативний або бажаний рівень споживання товарів і послуг у суспільстві, відмінний від фактичного рівня споживання.

Життєдіяльність – здатність організму особи до участі у життєдіяльності / заняттєвої участі у спосіб і в межах, звичайних для людини.

3

Забезпечення найкращих інтересів дитини – дії та рішення, спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити.

Забезпечення найкращих інтересів отримувачів соціальних послуг – дії та рішення, спрямовані на задоволення індивідуальних потреб отримувачів соціальних послуг відповідно до віку, статі, стану здоров'я, особливостей інтелектуального та фізичного розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної, етнічної та іншої належності, потреб та інтересів дітей, осіб з інвалідністю, осіб, визнаних недієздатними, осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, осіб похилого віку, а також з урахуванням думки отримувачів соціальних послуг, якщо вони за віком, рівнем розвитку та станом здоров'я можуть її висловити.

Завданнями суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – участь у виконанні загальнодержавних, регіональних та інших програм соціальної підтримки сімей, дітей та молоді; надання соціальних послуг, соціальної допомоги, соціальної підтримки сім'ям, дітям та молоді з метою відновлення їхніх соціальних функцій, реалізації системи заходів щодо запобігання негативним явищам та їх подолання, запобігання потрапляння сімей, дітей та молоді у складні життєві обставини; здійснення соціально-профілактичної роботи серед дітей та молоді, реалізація системи заходів щодо запобігання негативним явищам та їх подолання; впровадження державних стандартів соціальних послуг, нових форм, методів проведення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; здійснення міжнародного співробітництва, вивчення і поширення передового міжнародного досвіду з питань соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; здійснення інших повноважень у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю відповідно до законодавства.

Загальна середня освіта – цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво засобами пізнавальної і практичної діяльності, результатом якого є інтелектуальний, соціальний і

фізичний розвиток особистості, що є основою для подальшої освіти і трудової діяльності.

Загальний річний оборот – загальні надходження звітного періоду, отримані в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта первинного фінансового моніторингу відповідно до звіту про рух грошових коштів.

Загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля – програми, які охоплюють усю територію держави або значну кількість її регіонів, мають довгостроковий період виконання і здійснюються центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 1) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України; 2) система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених Законом України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – система прав обов'язків і гарантій, що передбачає надання соціального захисту, тобто матеріальне забезпечення громадян у випадку хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття за належними від них обставинами, а також у старості й у інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, сформованих шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з

незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації – спеціальні освітні заклади для дітей, які потребують особливих умов виховання, та підпорядковуються центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти і науки. До цих закладів можуть направлятися особи, які вчинили кримінальне правопорушення у віці до 18 років або правопорушення до досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність.

Зайняте населення – особи, які працюють за наймом на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, особи, які забезпечують себе роботою самостійно (у тому числі члени особистих селянських господарств), проходять військову чи альтернативну (невійськову) службу, на законних підставах працюють за кордоном та які мають доходи від такої зайнятості, а також особи, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти та поєднують навчання з роботою. До зайнятого населення також належать: непрацюючі працездатні особи, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, особою з інвалідністю I групи або за особою похилого віку, яка за висновком медичного закладу потребує постійного стороннього догляду або досягла 80-річного віку, та отримують допомогу, компенсацію та / або надбавку відповідно до законодавства; батьки – вихователі дитячих будинків сімейного типу, прийомні батьки, якщо вони отримують грошове забезпечення відповідно до законодавства; особа, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, та одержує грошову допомогу на догляд за нею відповідно до законодавства.

Зайнятість – не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу (заробітної плати) у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів однієї сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарювання, заснованих на їх власності, у тому числі безоплатно.

Заклад вищої освіти – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та / або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Заклад дошкільної освіти – навчальний заклад, що забезпечує реалізацію права дитини на здобуття дошкільної освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальну адаптацію та готовність продовжувати освіту. **З.д.о.:** задовольняє потреби громадян відповідної території у здобутті дошкільної освіти; забезпечує відповідність рівня дошкільної освіти вимогам Базового компонента дошкільної освіти; створює безпечні та нешкідливі умови розвитку, виховання та навчання дітей, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я відповідно до санітарно-гігієнічних вимог та забезпечує їх дотримання; формує у дітей гігієнічні навички та основи здорового способу життя, норми безпечної поведінки; сприяє збереженню та зміцненню здоров'я, розумовому, психологічному і фізичному розвитку дітей; здійснює соціально-педагогічний патронат, взаємодію із сім'єю; є осередком поширення серед батьків психолого-педагогічних та фізіологічних знань про дітей дошкільного віку; планує свою діяльність та формує стратегію розвитку закладу; формує освітню програму закладу; забезпечує добір і розстановку кадрів; відповідно до установчих документів утворює, реорганізує та ліквідує структурні підрозділи (відділення, групи); додержується фінансової дисципліни, зберігає матеріально-технічну базу; здійснює інші повноваження відповідно до статуту закладу дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти (дитячий будинок) інтернатного типу – забезпечує розвиток, виховання, навчання та соціальну адаптацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дошкільного та шкільного віку, які перебувають у родинних стосунках та утримуються за рахунок держави.

Заклад дошкільної освіти (дитячий садок) для дітей віком від трьох до шести (семи) років – де забезпечуються їх розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти (ясла) для дітей віком від одного до трьох років – де забезпечуються догляд за ними, а також їх розвиток і виховання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) для дітей віком від одного до шести (семи) років – де забезпечуються догляд за ними, розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу для дітей віком від одного до шести (семи, восьми) років – у складі якого можуть бути групи загального розвитку, компенсуючого типу, інклюзивні, сімейні, прогулянкові, в яких забезпечується дошкільна освіта з урахуванням стану здоров'я дітей, їх розумового, психологічного, фізичного розвитку.

Заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) – заклад, в якому забезпечуються фізичний, розумовий і психологічний розвиток, корекція психологічного і фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші освітні заклади чи виховуються вдома.

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) сімейного типу для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років, які перебувають в родинних стосунках – де забезпечуються їхній догляд, розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу для дітей з особливими освітніми потребами віком від двох до семи (восьми) років – заклади дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу поділяються на спеціальні та санаторні.

Заклад з надання психіатричної допомоги – психіатричний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад охорони здоров'я, центр, відділення, кабінет тощо, інші заклади та установи будь-якої форми власності, діяльність яких пов'язана із наданням психіатричної допомоги.

Заклад загальної середньої освіти – заклад освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти.

Заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Заклад позашкільної освіти – складова системи позашкільної освіти, яка надає знання, формуючи вміння та навички за інтересами, забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації та інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток, підготовку до активної професійної та громадської діяльності, створює умови для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань та стану здоров'я вихованців, учнів і слухачів.

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти – заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійній (професійно-технічній) освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями, кваліфікацією відповідно до їх інтересів, здібностей, стану здоров'я.

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання – заклад освіти, який здійснює на певних рівнях професійної освіти підготовку здобувачів освіти для потреб центрального органу виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, інших центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони державного кордону, цивільного захисту, кримінально-виконавчої системи.

Заклад соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади – юридична особа будь-якої форми власності, що надає соціальні послуги особам, які страждають на психічні розлади.

Заклад спеціалізованої позашкільної освіти – заклад позашкільної освіти, що надає спеціалізовану освіту мистецького, спортивного, військового або наукового спрямування.

Заклади для бездомних осіб і безпритульних дітей – соціальні заклади, діяльність яких спрямована на допомогу бездомним особам і безпритульним дітям, їх підтримку та реінтеграцію.

Заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – медичні, навчальні, виховні заклади, інші заклади та установи, в яких проживають діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування.

Заклади наркологічні – заклади, що перебувають у віданні Міністерства охорони здоров'я України і забезпечують надання

медичної допомоги населенню, яке потерпає від наркоманії та алкоголізму, займаються питанням профілактики.

Заклади соціального захисту для бездомних осіб і безпритульних дітей – будинок нічного перебування, центр реінтеграції бездомних осіб, соціальний готель, інші заклади, що надають послуги бездомним особам.

Заклади соціального захисту для безпритульних дітей – притулок для дітей служби у справах дітей, центр соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко).

Заклади соціальної підтримки (догляду) – стаціонарні відділення для постійного або тимчасового проживання територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та інші установи, заклади для постійного проживання громадян похилого віку, інвалідів.

Заклад охорони здоров'я – юридична особа незалежно від форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, основними завданнями яких є забезпечення медичного обслуговування населення та / або надання реабілітаційної допомоги на основі відповідної ліцензії та забезпечення професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації.

Заклад соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади – юридична особа будь-якої форми власності, що надає соціальні послуги особам, які страждають на психічні розлади.

Законні представники – 1) батьки, опікуни, піклувальники особи або представники тих установ і організацій, під опікою чи опікуванням яких вона перебуває; 2) батьки, усиновителі, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, представники закладів, які виконують обов'язки опікунів і піклувальників; 3) батьки (усиновителі), опікуни або інші особи, уповноважені законом представляти інтереси осіб, які страждають на психічні розлади, у тому числі здійснювати захист їх прав, свобод і законних інтересів при наданні їм психіатричної допомоги.

Законні представники дитини, розлученої із сім'єю – орган опіки та піклування, опікуни та піклувальники, призначені відповідно до законодавства України, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, адміністрація закладу охорони здоров'я, навчального або іншого дитячого закладу.

Заняттєва участь – виконання заняттєвої активності, що здійснюється за результатами безпосереднього особистісного вибору особою на основі мотивації та значущості активності для особи у сприятливому (безбар'єрному) середовищі.

Заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

Зареєстрований безробітний – особа працездатного віку, яка зареєстрована в територіальному органі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, як безробітна і готова та здатна приступити до роботи.

Заручник – фізична особа, яка захоплена і (або) утримується з метою спонукання державного органу, підприємства, установи чи організації або окремих осіб здійснити якусь дію або утриматися від здійснення якоїсь дії як умови звільнення особи, що захоплена і (або) утримується.

Засновник закладу освіти – орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та / або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника.

Засоби дистанційного зв'язку – телекомунікаційні мережі, поштовий зв'язок, телебачення, інформаційні мережі, зокрема Інтернет, які можуть використовуватися для укладення договорів на відстані.

Засоби масової інформації – засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації.

Застрахована особа – фізична особа, яка відповідно до законодавства підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і сплачує (сплачувала) та / або за яку сплачується чи сплачувався у встановленому законом порядку єдиний внесок.

Захист інформації – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.

Заява про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту – заява-анкета встановленого зразка, в якій іноземець або особа без громадянства просить визнати його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, із зазначенням та обґрунтуванням однієї з підстав для такого визнання, зазначених у пунктах 1 і 13 частини першої статті 1 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Збройна агресія – застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України. Збройною агресією проти України вважається будь-яка з таких дій: вторгнення або напад збройних сил іншої держави або групи держав на територію України, а також окупація або анексія частини території України; блокада портів, узбережжя або повітряного простору, порушення комунікацій України збройними силами іншої держави або групи держав; напад збройних сил іншої держави або групи держав на військові сухопутні, морські чи повітряні сили або цивільні морські чи повітряні флоти України; засилання іншою державою або від її імені озброєних груп регулярних або нерегулярних сил, що вчиняють акти застосування збройної сили проти України, які мають настільки серйозний характер, що це рівнозначно переліченим в абзацах п'ятому і шостому цієї статті діям, у тому числі значна участь третьої держави у таких діях; дії іншої держави (держав), яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження третьої держави, використовувалася цією третьою державою (державами) для вчинення дій, зазначених в абзацах п'ятому – восьмому статті 1 Закону України «Про оборону України»; застосування підрозділів збройних сил іншої держави або групи держав, які перебувають на території України відповідно до укладених з Україною міжнародних договорів, проти третьої держави або групи держав, інше порушення умов, передбачених такими договорами, або продовження перебування цих підрозділів на території України після припинення дії зазначених договорів.

Звільнені особи – особи, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний термін, а також звільнені від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом.

Згода суб'єкта персональних даних – добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у

формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди. У сфері електронної комерції згода суб'єкта персональних даних може бути надана під час реєстрації в інформаційно-комунікаційній системі суб'єкта електронної комерції шляхом проставлення відмітки про надання дозволу на обробку своїх персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, за умови, що така система не створює можливостей для обробки персональних даних до моменту проставлення відмітки.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Здобуття освіти на робочому місці – спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.

Здоров'я – стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад.

Земельний кодекс України – основний нормативно-правовий акт земельного законодавства України, ухвалений Верховною Радою України 25 жовтня 2001 року.

Земельні відносини – суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею.

Зміст соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю – соціальна робота передбачає оцінювання потреб у соціальних послугах сімей, дітей та молоді, планування, організацію, координацію та надання їм соціальних послуг, державних соціальних допомог, пільг, компенсаційних виплат та іншої соціальної підтримки, а також здійснення моніторингу надання соціальних послуг.

Зона територіальної оборони – частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної військово-сухопутної зони та межі якої збігаються з адміністративними межами Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя.

Ідентифікаційні дані особи – унікальний набір даних, який дає змогу однозначно встановити фізичну, юридичну особу або представника юридичної особи.

Ідентифікація особи – 1) заходи, пов'язані із встановленням органами виконавчої влади особи заявника, який звернувся із заявою про визнання його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і не має документів, що посвідчують його особу, або такі документи фальшиві; 2) процедура використання ідентифікаційних даних особи з документів, створених на матеріальних носіях, та / або електронних даних, в результаті виконання якої забезпечується однозначне встановлення фізичної, юридичної особи або представника юридичної особи.

Імпортер – будь-яка фізична чи юридична особа – резидент України, яка вводить до обігу на ринку України продукцію походженням з іншої країни.

Інвалід – особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може приводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Інвалідність – 1) поняття, яке еволюціонує, і що інвалідність є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми, які мають порушення здоров'я, і відносницькими та середовищними бар'єрами і яка заважає їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими; 2) соціальна недостатність (дезадаптація) внаслідок обмеження життєдіяльності людини, викликана порушенням здоров'я зі стійким розладом функцій організму, що викликає необхідність її соціального захисту й допомоги; 3) міра втрати здоров'я у зв'язку із захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими вадами, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може приводити до обмеження життєдіяльності особи, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. **І.** як міра втрати здоров'я визначається шляхом експертного обстеження в органах медико-соціальної експертизи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Індексація – встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами механізм підвищення грошових доходів громадян,

що дає можливість частково або повністю відшкодувати їм підвищення цін на споживчі товари та послуги.

Індивідуальна програма реабілітації – комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, термінів реабілітаційних заходів з визначенням порядку і місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здібностей конкретної особи до виконання видів діяльності, визначених у рекомендаціях медико-соціальної експертної комісії.

Індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами.

Індивідуальний реабілітаційний план – документ, розроблений мультидисциплінарною реабілітаційною командою на підставі результатів реабілітаційного обстеження особи з обмеженнями повсякденного функціонування (або такої, у якій можуть виникнути обмеження повсякденного функціонування), що визначає мету та завдання реабілітації та комплекс заходів, необхідних для їх досягнення.

Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

Інклюзивне професійне (професійно-технічне) навчання – система освітніх послуг для здобуття професії або професійних навичок особами з особливими освітніми потребами, гарантованих державою.

Іноземні високооплачувані професіонали – іноземці або особи без громадянства, заробітна плата яких становить не менше 50 мінімальних заробітних плат.

Іноземні ІТ-професіонали – іноземці або особи без громадянства, які займають посади, пов'язані з розробленням та впровадженням результатів комп'ютерного програмування (операційної системи, комп'ютерних програм та їх компонентів, веб-сайтів, онлайн-сервісів) та криптографічних засобів захисту інформації в юридичних особах, що провадять діяльність із комп'ютерного програмування як основний вид економічної

діяльності за Національним класифікатором видів економічної діяльності.

Іноземний найманий працівник – іноземець або особа без громадянства, який / яка працює за трудовим договором в українського роботодавця згідно із законодавством України.

Іноземний працівник творчої професії – іноземці та особи без громадянства, які займають посади, що передбачають створення об'єктів авторського права та / або суміжних прав як основний трудовий обов'язок.

Інститути соціальні – специфічні соціальні утворення, що забезпечують відносну сталість зв'язків і стосунків у межах соціальної організації суспільства, певні історично зумовлені форми організації та регулювання суспільного життя.

Інституційна підтримка – цільова допомога у вигляді коштів або майна, що надається молодіжним / дитячим громадським об'єднанням на реалізацію молодіжних проєктів, для забезпечення їх інституційного розвитку у формі фінансування витрат на розвиток матеріально-технічної бази, навчання, підвищення кваліфікації, оплати праці працівників у рамках завдань молодіжної політики у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Інституційний розвиток – стійкий комплексний розвиток молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів для виконання завдань молодіжної політики.

Інформальна освіта (самоосвіта) – освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Інформаційні послуги – надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації (довідкові послуги); розповсюдження просвітницьких та культурно-освітніх знань (просвітницькі послуги); поширення об'єктивної інформації про споживчі властивості та види соціальних послуг, формування певних уявлень і ставлення суспільства до соціальних проблем (рекламно-пропагандистські послуги).

Інформація – будь-які відомості та / або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

К

Кабінет Міністрів України – колегіальний, вищий орган виконавчої влади України. КМУ відповідальний перед Президентом України та Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Керівник зони територіальної оборони – Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голова обласної державної адміністрації, голова Київської, Севастопольської міської державної адміністрації (керівник відповідної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення).

Керівник району територіальної оборони – голова районної державної адміністрації (керівник районної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення).

Керівник штабу зони територіальної оборони – командир бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Керівник штабу району територіальної оборони – командир батальйону Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Корпоративний пенсійний фонд – недержавний пенсійний фонд, засновником якого є юридична особа-роботодавець або декілька юридичних осіб-роботодавців та до якого можуть приєднуватися роботодавці-платники.

Кінцевий споживач комунальної послуги – особа, яка здійснює кінцеве споживання комунальної послуги для власних потреб та є стороною договору про надання відповідної комунальної послуги як споживач (або є співвласником багатоквартирного будинку, об'єднання співвласників або управитель якого уклали відповідний договір про надання комунальної послуги в інтересах співвласників) згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги». Для здійснення розподільного обліку споживачами

вважаються також власники майнових прав на об'єкти нерухомого майна в завершеній будівництвом будівлі, право власності на які не зареєстровано.

Компенсація – грошова виплата, що має на меті відшкодування громадянам проведених ними витрат або за неотриману соціальну послугу у випадках, зазначених у законодавстві.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Комплексні соціальні послуги – послуги, що передбачають узгоджені дії фахівців з надання постійної або систематичної комплексної допомоги (догляд, виховання, спільне проживання, соціальний супровід, кризове втручання, підтримане проживання, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція тощо).

Комплексні спеціалізовані соціальні послуги – послуги, що надаються певній категорії отримувачів соціальних послуг (ВІЛ-інфікованим особам, особам із залежністю від психотропних речовин, особам, які постраждали від торгівлі людьми, біженцям, особам із психічними розладами та іншим).

Конкурентоспроможність працівника – сукупність якостей особи, що характеризують її здатність працювати, рівень володіння знаннями, уміннями та навичками.

Корекційно-розвиткові послуги (допомога) – комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення.

Корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та / або цивільно-правову відповідальність.

Корупція – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної

вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Критерії встановлення II групи інвалідності – ступінь втрати здоров'я, що спричиняє обмеження у вираженому II ступені однієї чи декількох категорій життєдіяльності особи: обмеження самообслуговування II ступеня – здатність до самообслуговування з використанням допоміжних засобів і/або за допомогою інших осіб; обмеження здатності до самостійного пересування II ступеня – здатність до самостійного пересування з використанням допоміжних засобів і/або за допомогою інших осіб; обмеження здатності до навчання II ступеня – нездатність до навчання або здатність до навчання тільки у спеціальних навчальних закладах або за спеціальними програмами вдома; обмеження здатності до трудової діяльності II ступеня – нездатність до провадження окремих видів трудової діяльності чи здатність до трудової діяльності у спеціально створених умовах з використанням допоміжних засобів і/або спеціально обладнаного робочого місця, за допомогою інших осіб; обмеження здатності до орієнтації II ступеня – здатність до орієнтації в часі і просторі за допомогою інших осіб; обмеження здатності до спілкування II ступеня – здатність до спілкування з використанням допоміжних засобів і/або за допомогою інших осіб; обмеження здатності контролювати свою поведінку II ступеня – здатність частково чи повністю контролювати свою поведінку тільки за допомогою сторонніх осіб. До II групи інвалідності можуть належати також особи, які мають дві хвороби або більше, що призводять до інвалідності, наслідки травми або вроджені вади та їх комбінації, які в сукупності спричиняють значне обмеження життєдіяльності особи та її працездатності. Особи з інвалідністю II групи з вираженим обмеженням життєдіяльності можуть навчатися та провадити різні види трудової діяльності, зокрема шляхом створення відповідних умов праці із забезпеченням засобами компенсації фізичних дефектів чи порушених функцій організму, здійснення реабілітаційних заходів.

Критерії встановлення I групи інвалідності – ступінь втрати здоров'я, що спричиняє обмеження однієї чи декількох категорій життєдіяльності особи у значному III ступені: нездатність до самообслуговування чи повна залежність від інших осіб; нездатність до пересування чи повна залежність від інших осіб; нездатність до

орієнтації (дезорієнтація); нездатність до спілкування; нездатність контролювати свою поведінку; значні обмеження здатності до навчання; нездатність до окремих видів трудової діяльності. Особи з інвалідністю I групи із значно вираженим обмеженням життєдіяльності можуть навчатися та проводити різні види трудової діяльності за умови їх забезпечення засобами компенсації фізичних дефектів або порушених функцій організму, здійснення реабілітаційних заходів, створення за необхідності спеціальних умов праці, у тому числі вдома.

Критерії встановлення підгрупи А I групи інвалідності – ступінь втрати здоров'я, що спричиняє повну нездатність до самообслуговування та повну залежність від інших осіб (необхідність постійного стороннього нагляду, догляду або допомоги). До підгрупи А I групи інвалідності належать особи з виключно високим ступенем втрати здоров'я, який спричиняє виникнення потреби у постійному сторонньому нагляді, догляді або допомозі інших осіб і фактичну нездатність до самообслуговування.

Критерії встановлення підгрупи Б I групи інвалідності – ступінь втрати здоров'я, що спричиняє втрату можливості самостійного задоволення з допомогою технічних засобів і за умови відповідного облаштування житла більшості життєво необхідних фізіологічних та побутових потреб. До підгрупи Б I групи інвалідності належать особи з високим ступенем втрати здоров'я, який спричиняє значну залежність від інших осіб у виконанні життєво важливих соціально-побутових функцій і часткову нездатність до виконання окремих елементів самообслуговування.

Критерії для встановлення III групи інвалідності – ступінь втрати здоров'я, що спричиняє обмеження однієї чи декількох категорій життєдіяльності у помірно вираженому I ступені: обмеження самообслуговування I ступеня – здатність до самообслуговування з використанням допоміжних засобів; обмеження здатності самостійно пересуватися I ступеня – здатність до самостійного пересування з більшим витрачанням часу, часткового пересування та скорочення відстані; обмеження здатності до навчання I ступеня – здатність до навчання в освітніх закладах загального типу за умови дотримання спеціального режиму навчального процесу і / або з використанням допоміжних засобів, за допомогою інших осіб (крім персоналу, що навчає); обмеження здатності до трудової діяльності I ступеня – часткова втрата

можливостей до повноцінної трудової діяльності (втрата професії, значне обмеження кваліфікації або зменшення обсягу професійної трудової діяльності більше ніж на 25 %, значне утруднення в набутті професії чи працевлаштуванні осіб, що раніше ніколи не працювали та не мають професії); обмеження здатності до орієнтації I ступеня – здатність до орієнтації в часі, просторі за умови використання допоміжних засобів; обмеження здатності до спілкування I ступеня – здатність до спілкування, що характеризується зниженням швидкості, зменшенням обсягу засвоєння, отримання та передавання інформації; обмеження здатності контролювати свою поведінку I ступеня – здатність частково контролювати свою поведінку за особливих умов. Особи з інвалідністю III групи з помірним обмеженням життєдіяльності можуть навчатися та провадити різні види трудової діяльності за умови забезпечення у разі потреби засобами компенсації фізичних дефектів чи порушених функцій організму, здійснення реабілітаційних заходів.

Л

Ліжко-місце – умовна частина площі жилого приміщення у гуртожитку (кімнати, жилого блоку чи секції), визначена та виділена для тимчасового проживання в ньому одночасно декількох одиноких осіб однієї статі, не пов'язаних між собою сімейними та / або родинними стосунками. Площа одного ліжко-місця визначається власником гуртожитку з розрахунку на одну особу для кожного типу гуртожитку та не може бути меншою за розмір, визначений відповідно до санітарних норм, затверджених згідно із законодавством.

Ліцей – заклад середньої освіти III ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує профільну середню освіту.

Ліцензійні умови – нормативно-правовий акт Кабінету Міністрів України, іншого уповноваженого законом органу державної влади, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

Ліцензія – право суб'єкта господарювання на провадження виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню.

Ліцензування – засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

Люди з обмеженими можливостями – люди, які мають функціональні обмеження і не здатні до більшості видів діяльності через захворювання, відхилення або недоліки розвитку, нетиповий стан здоров'я.

Люди, які живуть з ВІЛ – ВІЛ-інфіковані особи та особи, які страждають на хворобу, зумовлену ВІЛ.

М

Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску – максимальна сума доходу застрахованої особи на місяць, що дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом, на яку нараховується єдиний внесок.

Мала соціальна група – різновид соціальної групи, характерними рисами якої є безпосередні особистісні контакти між її членами, просторова близькість учасників, спільність групових цінностей, норм та зразків поведінки, розвинуте почуття приналежності.

Малозабезпечена особа – особа, середньомісячний сукупний дохід якої за останніх шість календарних місяців, що передують місяцю звернення за наданням соціальних послуг, не перевищує двох прожиткових мінімумів для відповідної категорії осіб. Середньомісячний сукупний дохід особи обчислюється шляхом ділення середньомісячного сукупного доходу її сім'ї на кількість членів сім'ї, які включаються до її складу. Методика обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Малозабезпечена сім'я – сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід нижчий, ніж прожитковий мінімум для сім'ї.

Малолітня дитина – дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.

Малолітня особа – дитина до досягнення нею чотирнадцяти років.

Маргінали – 1) індивіди, які втратили ознаки належності до стабільного соціального інституту, прошарку, групи в межах сформованих соціальних стосунків, що перебувають у проміжному стані між ними; 2) окремі особи, групи, соціальні верстви, які опинилися на межі або за межами, характерними для суспільства, соціальних груп, систем, культур чи певних соцікультурних норм і традицій.

Масова інформація – інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.

Матеріально-технічна база – сукупність засобів та / або місць провадження виду господарської діяльності, які дають можливість провадити господарську діяльність, що підлягає ліцензуванню.

Медико-соціальна експертиза – встановлення ступеня стійкого обмеження життєдіяльності, групи інвалідності, причини і часу їх настання, а також доопрацювання та затвердження індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю) в рамках стратегії компенсації на основі індивідуального реабілітаційного плану та комплексного реабілітаційного обстеження особи з обмеженням життєдіяльності. **М.-с. е.** проводиться з метою встановлення інвалідності хворим, що досягли повноліття, потерпілим від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, особам з інвалідністю (далі – особи, що звертаються для встановлення інвалідності) за направленням відповідного лікувально-профілактичного закладу охорони здоров'я після проведення діагностичних, лікувальних і реабілітаційних заходів за наявності документів, що підтверджують стійке порушення функцій організму, обумовлене захворюваннями, наслідками травм або вродженими вадами, які спричиняють обмеження нормальної життєдіяльності особи.

Медико-соціальна експертиза стійких обмежень життєдіяльності – здійснюється медико-соціальними експертними комісіями, які встановлюють ступінь та причину інвалідності, складають (коригують) індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю, в якій визначають реабілітаційні заходи відповідно до законів України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» та «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я».

Медична допомога – діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику та

лікування у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку із вагітністю та пологами.

Медична інформація – інформація про медичне обслуговування особи або його результати, викладена в уніфікованій формі відповідно до вимог, встановлених законодавством, у тому числі інформація про стан здоров'я, діагнози та будь-які документи, що стосуються здоров'я та обмеження повсякденного функціонування / життєдіяльності людини.

Медична субсидія – безготівкова допомога, яка надається за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів для оплати необхідних пацієнту медичних послуг та лікарських засобів.

Медичне обслуговування – діяльність закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, відділень, підрозділів та фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію у встановленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою та / або реабілітаційною допомогою, але безпосередньо пов'язана із їх наданням.

Медичне попередження – інформація про шкідливий вплив вживання тютюнових виробів на здоров'я людини, що міститься на пачках, коробках, сувенірних коробках, а також на упаковці (за виключенням прозорих обгортки), в якій тютюнові вироби знаходяться в пачках або коробках. Медичне попередження складається з чорної прямокутної рамки товщиною не менше ніж три міліметри та тексту, який вміщується в таку рамку. Медичні попередження можуть бути основними та додатковими.

Медичне страхування – діагностика та амбулаторне лікування; стаціонарне лікування; надання готових лікарських засобів та виробів медичного призначення; профілактичні та освітні заходи; забезпечення медичної реабілітації осіб, які перенесли особливо важкі операції або мають хронічні захворювання.

Менеджмент у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю – управління системою соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, спрямоване на реалізацію її завдань та пошук оптимальних шляхів їх виконання.

Меншини соціальні – сукупність малих соціальних груп, колективів, малочисельних етносів, організацій, які опосередковують зв'язок між індивідами і суспільством.

Мережа закладів охорони здоров'я – сукупність закладів охорони здоров'я, що забезпечують потреби населення у медичному обслуговуванні на відповідній території.

Мережева форма здобуття освіти – спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Меценатство – добровільна безкорислива благодійна діяльність у сферах освіти, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень. Це більш вузьке поняття ніж благодійність, оскільки обмежене певними сферами благодійної діяльності.

Меценатська діяльність – благодійна діяльність у сферах освіти, фізичної культури і спорту, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень, яка здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» та іншими законами України.

Міжнародні санкції – санкції, що визнаються Україною, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, відповідно до міжнародних договорів України або рішень міждержавних об'єднань, міжнародних, міжурядових організацій, участь у яких бере Україна, а також іноземних держав, щодо замороження активів, пов'язаних з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, або обмеження будь-якого доступу до них чи заборони проведення фінансових операцій.

Міжшкільний ресурсний центр (МРЦ) – юридична особа, що здійснює ресурсне забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, а також забезпечує поглиблене вивчення окремих предметів інваріантної та варіативної складових освітніх програм.

Мінімальна пенсія – державна соціальна гарантія, розмір якої визначається Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Мінімальний базовий пакет соціальних послуг – заходи з виявлення, здійснення оцінки потреб у соціальних послугах та організації їх надання. Мінімальний базовий пакет соціальних послуг у громаді забезпечує фахівець із соціальної роботи.

Мінімальний бюджет місцевого самоврядування – розрахунковий обсяг місцевого бюджету, необхідний для здійснення

повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб, який гарантується державою.

Мінімальний рівень соціальних потреб – гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах усієї території України.

Мінімальний страховий внесок – 1) сума коштів, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати і розміру єдиного внеску на соціальне страхування, встановлених законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід); 2) сума єдиного внеску, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), та підлягає сплаті щомісяця.

Міністерство соціальної політики України – головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах: 1) зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну; 2) спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, попередження насильства в сім'ї та з питань протидії торгівлі людьми; 3) центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей; 4) спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гуманітарної допомоги.

Місце поховання – кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих.

Місце проживання фізичної особи – житло, в якому вона проживає постійно або тимчасово.

Місцева державна адміністрація – місцевий орган виконавчої влади, який входить до системи органів виконавчої влади.

Місцеве самоврядування в Україні – гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самотійно або під відповідальність органів та

посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місце перебування – житло або спеціалізована соціальна установа для бездомних осіб, інший надавач соціальних послуг з проживанням, у якому особа, яка отримала довідку про звернення за захистом в Україні, проживає строком менше шести місяців на рік або отримує соціальні послуги.

Місце провадження виду господарської діяльності – місце (об'єкт, приміщення, будівля, земельна ділянка та / або територія), на якому (у межах якого) суб'єкт господарювання провадить господарську діяльність або яке використовується в його провадженні (може збігатися з місцезнаходженням суб'єкта господарювання).

Місце проживання – житло з присвоєною у встановленому законом порядку адресою, в якому особа проживає, а також заклад для бездомних осіб, інший надавач соціальних послуг з проживанням, стаціонарна соціально-медична установа та інші заклади соціальної підтримки (догляду), у яких особа отримує соціальні послуги.

Місце проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – місцезнаходження закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, жила приміщення дитячого будинку сімейного типу, прийомної сім'ї, опікунів або піклувальників, житло, в якому дитина проживає, інше житло.

Мобілізаційна підготовка – комплекс організаційних, політичних, економічних, фінансових, соціальних, правових та інших заходів, які здійснюються в мирний час з метою підготовки національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Державної спеціальної служби транспорту, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій до своєчасного й організованого проведення мобілізації та задоволення потреб оборони держави і захисту її території від можливої агресії, забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Мобілізаційний план – сукупність документів, які визначають зміст, обсяги, виконавців, порядок і терміни здійснення заходів щодо

мобілізаційного розгортання Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, системи забезпечення життєдіяльності населення на функціонування в умовах особливого періоду.

Мобілізаційні завдання (замовлення) – окремі вимоги мобілізаційного плану щодо номенклатури, обсягів виробництва необхідної продукції, утворення і підготовки до розгортання спеціальних формувань, а також затверджені в установленому порядку першочергові заходи мобілізаційної підготовки, які доводяться для виконання до центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. До підприємств, установ і організацій, що залучаються до виконання мобілізаційних завдань (замовлень), мобілізаційні завдання (замовлення) доводяться на підставі затверджених основних показників мобілізаційного плану і договорів (контрактів), що укладаються в порядку, передбаченому законодавством.

Мобілізаційні потужності – виробничі потужності підприємств, установ і організацій, які створюються в мирний час для виробництва продукції і задоволення інших потреб держави в особливий період. Мобілізаційні потужності не підлягають приватизації, у тому числі в разі ліквідації підприємств, установ, організацій. Рішення щодо передачі мобілізаційних потужностей іншим підприємствам, установам і організаціям приймаються органами виконавчої влади, іншими державними органами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Мобілізація – комплекс заходів, здійснюваних з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу. Мобілізація може бути загальною або частковою та проводиться відкрито чи приховано.

Молода сім'я – сім'я у значенні, наведеному в Сімейному кодексі України, вік кожного члена якої не перевищує 35 років.

Молодий працівник – громадянин України віком до 35 років, випускник закладу професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти, який у шестимісячний строк після закінчення навчання працевлаштувався самостійно або за направленням закладу освіти чи територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, та продовжує працювати протягом трьох років за кваліфікацією, яку він набув під час навчання, в тому числі незалежно від місця першого працевлаштування.

Молодіжна громадська організація – громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи віком від 14 до 35 років, крім випадків, визначених Законом України «Про основні засади молодіжної політики».

Молодіжний працівник – особа, яка здійснює молодіжну роботу, пройшла спеціалізовану підготовку в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує молодіжну політику, та отримала свідоцтво встановленого зразка.

Молодіжний проєкт – діяльність суб'єктів молодіжної роботи, спрямована на створення продукту, блага чи послуги (їх сукупності) в рамках виконання завдань молодіжної політики.

Молодіжний простір – приміщення, будівля або її частина, земельна ділянка, що використовується для здійснення молодіжної роботи.

Молодіжний центр – установа, підприємство, організація, що здійснює молодіжну роботу.

Молоді особи – особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

Молодь – особлива соціально-демографічна група, яка переживає період становлення соціальної зрілості, становище якої визначається соціально-економічним станом суспільства; соціально-демографічна група, виокремлена за сукупністю вікових характеристик, соціальним статусом; громадяни України віком від 14 до 35 років.

Мультидисциплінарна реабілітаційна команда – це організаційно оформлена, функціонально виокремлена група фахівців з реабілітації, які об'єднані спільними метою та завданнями реабілітації та надають реабілітаційну допомогу високого та середнього обсягу в стаціонарних та амбулаторних закладах у гострому, післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах.

Н

Набувачі гуманітарної допомоги – фізичні та юридичні особи, які її потребують і яким вона безпосередньо надається.

Навчально-реабілітаційний центр – заклад загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Надавачі соціальних послуг – юридичні та фізичні особи, фізичні особи – підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Надавачі медичних послуг – заклади охорони здоров'я усіх форм власності та фізичні особи – підприємці, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та уклали договір про медичне обслуговування населення з головними розпорядниками бюджетних коштів.

Найманий працівник – фізична особа, яка працює за трудовим договором (контрактом) на підприємстві, в установі та організації або у фізичної особи.

Накопичувальний пенсійний рахунок – частина персональної облікової картки у системі персоніфікованого обліку, яка відображає стан пенсійних активів застрахованої особи в накопичувальній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Накопичувальний пенсійний фонд – цільовий позабюджетний фонд, який створюється відповідно до цього Закону, акумулює страхові внески застрахованих осіб, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках та інвестуються з метою отримання інвестиційного доходу на користь застрахованих осіб, пенсійні активи якого використовуються для оплати договорів страхування довічних пенсій або одноразових виплат застрахованим особам, а у випадках, передбачених Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», членам їхніх сімей чи спадкоємцям та на інші цілі, передбачені цим Законом.

Народний депутат України – обраний відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» представник Українського народу у Верховній Раді України і уповноважений ним протягом терміну депутатських повноважень здійснювати повноваження, передбачені Конституцією України та законами України.

Наруга над тілом (останками, прахом) померлого – вчинення непристойних умисних дій над тілом (останками, прахом) померлого, самовільне знімання одягу з тіла (останків, праху) померлого, переміщення в інше місце або розчленування чи знищення тіла (останків, праху) померлого, здійснення акту некрофілії, використання частин похованого тіла з ритуальними чи іншими, не передбаченими чинним законодавством цілями, або вчинення інших дій, що мали на меті зневажити родинну чи суспільну пам'ять про померлого, продемонструвати негативне ставлення до померлого, завдати образи рідним та близьким померлого, виявити зневагу до суспільних, релігійних принципів та традицій в цій сфері.

Наука права соціального забезпечення – система наукових уявлень, знань і теоретичних положень про суспільні явища, що виникають з приводу правового регулювання суспільних відносин у сфері матеріального забезпечення й соціальної підтримки населення.

Науковий ліцей, науковий ліцей-інтернат – заклад спеціалізованої освіти II–III або III ступеня наукового профілю.

Національна поліція України (поліція) – центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Національний спротив – комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України.

Невикористане право на приватизацію – невикористане повністю або частково право на безоплатну приватизацію державного житлового фонду за житловими чеками відповідно до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду». Право громадянина на приватизацію займаних ним жилих приміщень у

гуртожитку зберігається у разі, якщо за ініціативою власника гуртожитку було здійснено переселення громадянина з одного гуртожитку до іншого з перереєстрацією місця проживання.

Невідкладний стан людини – раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю людини або оточуючих її людей і виникає внаслідок хвороби, травми, отруєння або інших внутрішніх чи зовнішніх причин.

Недержавне соціальне забезпечення – організаційно-правова форма соціального забезпечення, що полягає у наданні різних видів соціального забезпечення в разі недостатності засобів до існування та понесення додаткових витрат з індивідуальних і колективних недержавних соціальних фондів.

Недержавний пенсійний фонд – юридична особа, створена відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному законами України порядку.

Недоїмка – сума єдиного внеску, своєчасно не нарахована та / або не сплачена у строки, встановлені Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», обчислена податковим органом у випадках, передбачених цим Законом.

Нежитлове приміщення – ізольоване приміщення в багатоквартирному будинку, що не належить до житлового фонду і є самостійним об'єктом нерухомого майна.

Неповна зайнятість – зайнятість працівника на умовах робочого часу, що менший від норми часу, передбаченої законодавством, і може встановлюватися за договором між працівником і роботодавцем з оплатою праці пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

Неповна сім'я – сім'я, що складається з матері або батька і дитини (дітей).

Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди

нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Непрацездатні громадяни – особи, які досягли встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку, або особи з інвалідністю, у тому числі діти з інвалідністю, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника відповідно до закону.

Непрацююча працездатна особа – особа працездатного віку з числа членів малозабезпеченої сім'ї, яка за станом здоров'я здатна до активної праці і не працює, не проходить військову службу, не займається підприємницькою діяльністю чи професійною незалежною діяльністю, не здобуває освіти за денною формою у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти.

Неприбуткові організації – юридичні особи, крім державних органів, органів державного управління та установ державної і комунальної власності, що не є фінансовими установами, створені для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів, без мети отримання прибутку.

Непряма дискримінація – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та / або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та / або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Неформальна освіта – освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та / або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Неформальне професійне навчання працівників – набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, терміном та формою навчання.

Нещасний випадок – обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що

сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Нове робоче місце – робоче місце, яке створене у зв'язку із створенням нового суб'єкта господарювання (крім того, що створений шляхом припинення) або збільшенням штатної чисельності працівників за умови відсутності скорочення (зменшення) середньомісячної чисельності за попередні 12 місяців, а також створене шляхом модернізації або зміни технології виробництва, що потребують нових знань, навичок та вмінь працівника.

Нормативи витрат (фінансування) – показники поточних і капітальних витрат з бюджетів усіх рівнів на забезпечення задоволення потреб на рівні, не нижчому від державних соціальних стандартів і нормативів.

Нормативи доходу – розмір особистого доходу громадянина або сім'ї, який гарантує їм достатній рівень задоволення потреб, що обраховується на основі визначення вартісної величини набору нормативів споживання та забезпечення.

Нормативи забезпечення – визначена кількість наявних в особистому споживанні предметів довгострокового користування, а також забезпечення певної території мережею закладів охорони здоров'я, освіти, підприємств, установ, організацій соціально-культурного, побутового, транспортного обслуговування та житлово-комунальних послуг.

Нормативи мінімального споживання – соціально прийнятний рівень споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, виходячи з соціальних або фізіологічних потреб.

Нормативи питного водопостачання – розрахункова кількість питної води, яка необхідна для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб однієї людини протягом доби у конкретному населеному пункті, на окремому об'єкті або транспортному засобі при нормальному функціонуванні систем питного водопостачання, при їх порушенні та при надзвичайних ситуаціях техногенного або природного характеру.

Нормативи раціонального споживання – рівень, що гарантує оптимальне задоволення потреб.

Нормативи споживання – розміри споживання в натуральному виразі за певний проміжок часу (за рік, за місяць, за день) продуктів

харчування, непродовольчих товарів поточного споживання та деяких видів послуг.

Нормативно-правовий акт – виданий компетентними державними органами правовий акт, наділений державно-владним характером, він має офіційно-документальну форму, містить обов'язкові правила поведінки і гарантований примусовою силою держави.

Норми споживання комунальних послуг – кількісні показники споживання комунальних послуг, які використовуються для розрахунків за спожиті комунальні послуги у випадках, передбачених законодавством.

О

Об'єднання надавачів соціальних послуг – громадське об'єднання, засновниками та членами якого є надавачі соціальних послуг, метою діяльності якого є захист прав та інтересів надавачів соціальних послуг.

Об'єднання отримувачів соціальних послуг – громадське об'єднання, засновниками та членами якого є отримувачі соціальних послуг, їхні законні представники, метою діяльності якого є захист прав та інтересів отримувачів соціальних послуг.

Об'єднання працівників системи надання соціальних послуг – громадське об'єднання, засновниками та членами якого є працівники системи надання соціальних послуг, метою діяльності якого є захист прав та інтересів працівників системи надання соціальних послуг, а також інтересів громадян, пов'язаних із професійною діяльністю у системі надання соціальних послуг.

Об'єкт соціального страхування – страховий ризик та страховий випадок, із настанням яких у застрахованих осіб (членів їх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону залежно від видів соціального страхування

Об'єкт страхування на випадок безробіття – страховий випадок, із настанням якого у застрахованої особи (члена її сім'ї, іншої особи) виникає право на отримання матеріального забезпечення на випадок безробіття та надання соціальних послуг, передбачених статтею 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».

Об'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – сім'ї, діти, молодь; професійні та інші колективи; вразливі групи населення, з якими здійснюється соціальна робота.

Обласний бюджет – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання.

Обмеження життєдіяльності – втрата особою внаслідок хвороби, травми (її наслідків), вроджених порушень або інших станів здоров'я здатності до участі у життєдіяльності / заняттєвої участі у спосіб і в межах, звичайних для людини.

Оборона України – система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Обробка персональних даних – будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем.

Обсяг реабілітаційної допомоги – показник, що визначається кількістю годин роботи фахівців з реабілітації з особою з обмеженнями повсякденного функціонування за добу. Обсяг реабілітаційної допомоги може бути високим, середнім та низьким.

Одноразова натуральна допомога «пакунок малюка» – одноразова натуральна допомога, що відноситься до допомоги при народженні дитини. **О.н.д.«п.м.»** є безповоротною адресною соціальною допомогою сім'ям, в яких народилася дитина, а в разі відсутності обох батьків – родичам, які у встановленому законом порядку забирають дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, усиновлювачам, патронатним вихователям, прийомним батькам, батькам-вихователям, опікунам новонародженої дитини.

Органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста.

Організаційно-правова форма соціального забезпечення – законодавчо передбачений спосіб організації здійснення права громадян на соціальне забезпечення, який має спеціальні завдання, зумовлений соціальними ризиками, видами забезпечення, колом суб'єктів, які їх отримують та які їх надають, а також джерелами й порядком формування відповідних коштів.

Освіта дорослих – складова освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки.

Освіта наукового спрямування – вид спеціалізованої освіти, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, спрямований на поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та / або неформальній освіті.

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та / або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Основне місце роботи – місце роботи, де працівник працює на підставі укладеного трудового договору, та визначене ним як основне згідно із поданою заявою (до відкликання) та відомостями, що обліковуються в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру на її підставі.

Основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – визначення правових засад соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; розроблення та реалізація загальнодержавних, регіональних програм соціальної підтримки сімей, дітей та молоді, соціального становлення молоді та інших програм стосовно сімей, дітей та молоді; здійснення менеджменту у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю; забезпечення дотримання державних стандартів соціальних послуг; створення сприятливих умов для функціонування і зміцнення сім'ї; сприяння відповідальному ставленню батьків до створення умов, необхідних для всебічного розвитку та виховання дітей; розвиток різних форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених

батьківського піклування; утвердження здорового способу життя в сімейному, дитячому та молодіжному середовищі; здійснення соціально-профілактичної роботи, реабілітаційних заходів щодо відновлення соціальних функцій, психологічного і фізичного стану дітей та молоді, які зазнали жорстокості, насильства, зокрема домашнього, постраждали від торгівлі людьми, залучалися до найгірших форм дитячої праці, соціальна підтримка ВІЛ-інфікованих дітей, молоді та членів їхніх сімей; інтеграція в суспільство дітей та молоді з інвалідністю; сприяння громадським організаціям, іншим об'єднанням громадян, фізичним особам у реалізації ними власних соціально значущих ініціатив і проектів у сфері соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю в порядку, визначеному законодавством; розвиток та підтримка волонтерського руху у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; здійснення кадрового, науково-методичного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; встановлення та зміцнення зв'язків із соціальними службами за кордоном, інтеграція у міжнародну систему соціальної роботи.

Основні показники мобілізаційного плану – розрахункові потреби держави на особливий період, сформовані в натуральному і вартісному обчисленні, для задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, забезпечення функціонування національної економіки та системи забезпечення життєдіяльності населення.

Особа з інвалідністю – 1) особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може приводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист; 2) повнолітня особа зі стійким обмеженням життєдіяльності, якій у порядку, визначеному законодавством, встановлено інвалідність. Особі, що визнана особою з інвалідністю, залежно від ступеня розладу функцій органів і систем організму та обмеження її життєдіяльності встановлюється I, II чи III група інвалідності. I група інвалідності поділяється на підгрупи А і Б залежно від ступеня втрати здоров'я особи з інвалідністю та обсягу потреби в постійному сторонньому догляді, допомозі або нагляді.

Особа з обмеженнями повсякденного функціонування – особа, яка внаслідок стану здоров'я або старіння втратила або може

втратити здатність до участі у заняттєвій активності у спосіб і межах, звичайних для неї.

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Особа, яка не має права на пенсію – дитина померлого годувальника (у тому числі народжена до спливу 10 місяців з дня смерті годувальника), який на день смерті не мав страхового стажу, необхідного для призначення пенсії для особи з інвалідністю III групи, особа, яка досягла 65 років та не має права на пенсію відповідно Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю».

Особа, яка має притулок – особа, яка отримує послугу тимчасового притулку в закладах для бездомних осіб та інших соціальних закладах і установах, що надають такий притулок.

Особа, яка потребує додаткового захисту – особа, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та цього Закону, але потребує захисту, оскільки така особа змушена була прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання або загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини і не може чи не бажає повернутися до такої країни внаслідок зазначених побоювань.

Особа, яка страждає на хворобу, зумовлену ВІЛ – особа, в якій за результатами медичного та лабораторного обстеження виявлено СНІД чи інші встановлені Міжнародною класифікацією хвороб клінічні прояви хвороби, зумовленої ВІЛ.

Особа з інвалідністю внаслідок війни – особи з числа військовослужбовців діючої армії та флоту, партизанів, підпільників, працівників, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) чи пов'язаних з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях, підпільних організаціях і групах та інших формуваннях, визнаних такими законодавством України, в районі

воєнних дій, на прифронтових дільницях залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз та аеродромів у період громадянської та Другої світової воєн або з участю в бойових діях у мирний час.

Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли або загинули батьки, та особи, які були віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування.

Особи працездатного віку – особи віком від 16 років, які не досягли встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку.

Особи, які належать до потерпілих від Чорнобильської катастрофи – 1) евакуйовані із зони відчуження (в тому числі особи, які на момент евакуації перебували у стані внутріутробного розвитку, після досягнення ними повноліття), а також відселені із зон безумовного (обов'язкового) і гарантованого добровільного відселення; 2) особи, які постійно проживали на територіях зон безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення на день аварії або прожили за станом на 1 січня 1993 року на території зони безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а на території зони гарантованого добровільного відселення – не менше трьох років, та відселені або самостійно переселилися з цих територій; 3) особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються у зонах безумовного (обов'язкового) та гарантованого добровільного відселення, за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а у зоні гарантованого добровільного відселення – не менше трьох років; 4) особи, які постійно проживають або постійно працюють чи постійно навчаються на території зони посиленого радіоекологічного контролю, за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали чи постійно навчалися у цій зоні не менше чотирьох років; 5) особи, які працювали з моменту аварії до 1 липня 1986 року не менше 14 календарних днів або не менше трьох місяців протягом 1986–1987 рр. за межами зони відчуження на роботах з особливо шкідливими умовами праці (за радіаційним фактором), пов'язаними з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, що виконувалися за урядовими завданнями. Перелік видів робіт і місць, де виконувалися зазначені

роботи, встановлюється Кабінетом Міністрів України; 6) особи, які досягли повноліття, з числа зазначених у статті 27 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», та яким у дитячому віці встановлено причинний зв'язок інвалідності з наслідками Чорнобильської катастрофи, за умови проходження переогляду у спеціалізованій медико-соціальній експертній комісії відповідно до частини п'ятої статті 17 цього Закону.

Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї – 1) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії та її наслідків; 2) потерпілі від Чорнобильської катастрофи – громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи; 3) громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт; 4) громадяни, які постраждали від радіоактивного опромінення внаслідок будь-якої аварії, порушення правил експлуатації обладнання з радіоактивною речовиною, порушення правил зберігання і захоронення радіоактивних речовин, що сталося не з вини потерпілих.

Особи, які потребують тимчасового захисту – іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження.

Особисте страхування – вид страхування, предметом договору якого є майнові інтереси, що не суперечать закону і пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням.

Особливий період – період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій, а також виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та

територіальної цілісності України, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

Отримувачі гуманітарної допомоги – такі юридичні особи, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги: а) підприємства громадських організацій осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, а також підприємства, установи та організації, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважені ними державні установи та органи місцевого самоврядування; б) благодійні організації, створені у порядку, визначеному Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»; в) громадські організації осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації, творчі спілки, а також громадські організації, створені для здійснення передбаченої їх статутними документами екологічної, оздоровчої, аматорської, спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності; г) релігійні організації, зареєстровані у порядку, передбаченому Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації»; г) реабілітаційні установи для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які мають відповідну ліцензію на здійснення реабілітаційних послуг, незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форм власності.

Отримувачі соціальних послуг – особи / сім'ї, які належать до вразливих груп населення та / або перебувають у складних життєвих обставинах, яким надаються соціальні послуги.

Офіційне джерело – автоматизовані інформаційні і довідкові системи, реєстри, бази та банки даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, а також відповідні органи іноземних держав та міжнародних, міжурядових організацій.

Офіційний документ – документ, складений, виданий, засвідчений із дотриманням визначених законодавством норм уповноваженою особою, якій законодавством надано право у зв'язку з її професійною чи службовою діяльністю складати, видавати, засвідчувати певні види документів, що підтверджує чи посвідчує

певні події, явища або факти та містить передбачені законодавством реквізити і відомості.

Охорона дитинства – система державних та громадських заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного життя, всебічного виховання і розвитку дитини та захисту її прав.

Охорона здоров'я – 1) один із пріоритетних напрямів державної діяльності. Держава формує політику охорони здоров'я в Україні та забезпечує її реалізацію; 2) система заходів, спрямованих на збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Такі заходи здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, заклади охорони здоров'я; фізичні особи – підприємці, які зареєстровані у встановленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики; медичні та фармацевтичні працівники, фахівці з реабілітації, громадські об'єднання і громадяни.

Оцінювання потреб у соціальних послугах сімей, дітей та молоді – аналіз належності сімей, дітей та молоді до вразливих груп населення, перебування у складних життєвих обставинах та визначення індивідуальних потреб сімей, дітей та молоді, переліку та обсягу необхідних соціальних послуг, інших видів соціальної підтримки, соціальної допомоги.

Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти – спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

II

Патронат над дитиною – тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.

Патронатний вихователь – особа, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї. Патронатний вихователь зобов'язаний: забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо; створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку; співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних

життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування; забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною; сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, коли батьки позбавлені батьківських прав або в судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною. Оплата послуг патронатного вихователя та виплата соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів у розмірі та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України. При влаштуванні дитини в сім'ю патронатного вихователя її батьки не звільняються від обов'язку щодо утримання дитини.

Пацієнт – фізична особа, яка звернулася за медичною та / або реабілітаційною допомогою або медичною послугою та / або якій така допомога або послуга надається.

Педагогічний патронаж – спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

Пенсійне забезпечення – форма матеріального забезпечення непрацездатних громадян на рівні, не нижчому від прожиткового мінімуму, встановленого державою.

Пенсії за особливі заслуги перед Україною – встановлюються таким категоріям громадян України: а) Героям України, особам, нагородженим орденом Героїв Небесної Сотні, Героям Радянського Союзу, Героям Соціалістичної Праці, особам, нагородженим орденом Леніна, орденом Слави трьох ступенів, орденом Трудової Слави трьох ступенів, чотирма і більше медалями «За відвагу», чотирма і більше орденами України та колишнього Союзу РСР, повним кавалерам ордена «За службу Родине в Вооруженных Силах СССР», особам, відзначеним почесним званням України, колишніх Союзу РСР та Української РСР «народний»; б) ветеранам війни, нагородженим за бойові дії орденом, медаллю «За відвагу» або медаллю Ушакова, незалежно від часу нагородження; в) видатним спортсменам – переможцям Олімпійських та Паралімпійських ігор, Всесвітніх ігор глухих, чемпіонам і рекордсменам світу та Європи; г) космонавтам, які здійснили політ у космос, членам льотно-

випробувальних екіпажів літаків; г) народним депутатам України, депутатам колишніх Союзу РСР та Української РСР, членам Кабінету Міністрів України та Уряду колишньої Української РСР; д) особам, відзначеним почесним званням України, колишніх Союзу РСР та Української РСР «заслужений», державними преміями України, колишніх Союзу РСР та Української РСР, нагородженим одним із орденів України або колишнього Союзу РСР, Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР або Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, а також особам, яким до 1 січня 1992 року було встановлено персональні пенсії союзного чи республіканського значення; е) депутатам – всього чотирьох і більше скликань Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад, районних, районних у містах, міських рад міст обласного значення в Україні та в колишній Українській РСР; є) матерям, які народили п'ятеро і більше дітей та виховали їх до шестирічного віку. Якщо у разі смерті матері або позбавлення її батьківських прав виховання дітей до зазначеного віку здійснювалося батьком, право на пенсію за особливі заслуги надається батьку. При цьому враховуються діти, усиновлені в установленому законом порядку.

Пенсійне страхування – пенсії за віком, по інвалідності внаслідок загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства); пенсії у зв'язку з втратою годувальника, крім передбачених пунктом 4 цієї статті; медичні профілактично-реабілітаційні заходи; допомога на поховання пенсіонерів; пенсія по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання; пенсія у зв'язку з втратою годувальника, який помер внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.

Пенсійний контракт – договір між пенсійним фондом та його вкладником, згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника (учасників) фонду за визначеною пенсійною схемою.

Пенсійний фонд України – орган, уповноважений відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» вести реєстр застрахованих осіб Державного реєстру та виконувати інші функції, передбачені законом.

Пенсійні активи – активи пенсійного фонду, страхової організації, банківської установи, сформовані відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», за рахунок яких здійснюються пенсійні виплати.

Пенсійні депозитні рахунки – вкладні (депозитні) рахунки фізичних осіб, що відкриваються банківськими установами з урахуванням умов, установлених законодавством, для накопичення заощаджень на виплату пенсії.

Пенсійні кошти – сума грошових зобов'язань пенсійного фонду перед його учасниками, страхової організації перед застрахованими особами згідно з договорами страхування довічної пенсії або банківської установи перед вкладниками, які відкрили пенсійні депозитні рахунки.

Пенсія – грошове забезпечення, що видається громадянам, звичайно щомісячно, у передбачених законом випадках (в разі старості, інвалідності, за вислугу років, у разі втрати годувальника тощо).

Пенсія за віком – різновид пенсійної виплати в солідарній системі, що є регулярним (щомісячним) грошовим забезпеченням осіб, які відповідно до чинного законодавства досягли пенсійного віку та мають необхідний страховий стаж.

Пенсія за віком на пільгових умовах – особливий вид пенсійного забезпечення, за якого особи, які мають необхідний спеціальний стаж виконання робіт, що законодавством віднесені до важких або особливо важких чи з шкідливими або особливо шкідливими умовами праці, виходять на пенсію раніше встановленого пенсійного віку.

Пенсія на визначений термін – пенсійні виплати, що здійснюються періодично протягом визначеного терміну у порядку та у випадках, визначених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Пенсія по інвалідності – різновид пенсійної виплати в солідарній системі, що є регулярним (щомісячним), але встановленим на певний термін грошовим забезпеченням осіб, яких відповідно до чинного законодавства визнано інвалідами і які мають необхідний страховий стаж.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника – різновид пенсійної виплати в солідарній системі, що є регулярним (щомісячним) грошовим забезпеченням, яке призначається в разі смерті

годувальника, який має необхідний страховий стаж, непрацездатним членам сім'ї, що знаходилися на його утриманні.

Первинна медична допомога – медична допомога, що передбачає надання консультації, проведення діагностики та лікування найбільш поширених хвороб, травм, отруень, патологічних, фізіологічних (під час вагітності) станів, здійснення профілактичних заходів; направлення відповідно до медичних показань пацієнта, який не потребує екстреної медичної допомоги, для надання йому вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги; надання невідкладної медичної допомоги у разі розладу фізичного чи психічного здоров'я пацієнта, який не потребує екстреної, вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги.

Первинна професійна підготовка – здобуття професійної (професійно-технічної) освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності.

Передача до дитячого будинку сімейного типу – прийняття в окрему сім'ю, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, на виховання та для спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт та / або дітей, позбавлених батьківського піклування. Загальна кількість дітей, включаючи рідних, у такій сім'ї не може перевищувати десяти осіб.

Передача до прийомної сім'ї – добровільне прийняття за плату сім'єю або окремою особою, яка не перебуває у шлюбі, із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від одного до чотирьох дітей на виховання та для спільного проживання.

Перепідготовка робітників – професійне (професійно-технічне) навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку.

Пересувні лабораторії МРЦ – рухомі, мобільні лабораторії, призначені для забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, раціонального та ефективного використання наявних ресурсів, матеріально-технічної бази МРЦ.

Персональні дані – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Персоніфікований облік – збирання, оброблення, систематизація та зберігання передбаченої законодавством про пенсійне забезпечення і Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» інформації про учасників недержавного пенсійного забезпечення, відомостей про визначення їх прав на пенсійні виплати за рахунок коштів, накопичених на їх користь, а також для обчислення розміру цих виплат.

Підвищення кваліфікації робітників – професійне (професійно-технічне) навчання робітників, що дає можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг.

Підстави для встановлення II групи інвалідності – стійкі, вираженої важкості функціональні порушення в організмі, зумовлені захворюванням, травмою або вродженою вадою, що призводять до значного обмеження життєдіяльності особи, при збереженій здатності до самообслуговування та не спричиняють потреби в постійному сторонньому нагляді, догляді або допомозі.

Підстави для встановлення I групи інвалідності – стійкі, значно вираженої важкості функціональні порушення в організмі, зумовлені захворюванням, травмою або уродженою вадою, що приводять до значного обмеження життєдіяльності особи, неспроможності до самообслуговування і спричиняють до виникнення потреби у постійному сторонньому нагляді, догляді або допомозі.

Підстави для встановлення III групи інвалідності – стійкі, помірної важкості функціональні порушення в організмі, зумовлені захворюванням, наслідками травм або вродженими вадами, що призвели до помірно вираженого обмеження життєдіяльності особи, в тому числі її працездатності, але потребують соціальної допомоги і соціального захисту.

Підтвердження кваліфікації працівників – процедура визначення відповідності професійних знань, умінь і навичок працівників установленим законодавством вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня шляхом атестації.

Пільги – надання додаткових матеріальних, соціальних благ і послуг окремим особам за специфічні умови праці, її зміст і результати у разі недостатньої соціальної захищеності окремих громадян, родин.

Пільги особам з інвалідністю – надаються на підставі посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до законів України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», в яких зазначено групу та причину інвалідності (для повнолітніх осіб), категорію «дитина з інвалідністю» (для дітей), а також у відповідних випадках вказано їх основні нозологічні форми захворювань (по зору, слуху та з ураженням опорно-рухового апарату).

Післядипломна освіта – передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду.

Повна зайнятість – зайнятість працівника за нормою робочого часу, передбаченою згідно із законодавством, колективним або трудовим договором.

Податкова інформація – сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України.

Позашкільна освіта – сукупність знань, умінь та навичок, що здобувають вихованці, учні і слухачі в закладах позашкільної освіти, інших суб'єктах освітньої діяльності за програмами позашкільної освіти.

Позитивні дії – спеціальні тимчасові заходи, що мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях для особи та / або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи, надані їм Конституцією і законами України.

Податкові органи – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його територіальні органи.

Показники якості соціальних послуг – сукупність показників, які використовуються для оцінювання діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, які ґрунтуються на позитивній

результативності соціальних послуг відносно її одержувачів і ступеня задоволення їх потреби в цих послугах.

Посадова особа місцевого самоврядування – особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Посвідчення застрахованої особи в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування – спеціальний документ у вигляді електронної смарт-картки з візуальними персоніфікованими ознаками, який забезпечує документування, збереження і використання індивідуальної інформації про набуті застрахованою особою права у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування, на якому може зберігатися інша інформація для забезпечення захисту прав застрахованих осіб на отримання коштів та послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга) – послуга, у тому числі реабілітаційна, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я, реабілітаційним закладом або фізичною особою – підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником. Замовником послуги з медичного обслуговування населення можуть бути держава, відповідні органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи, у тому числі пацієнт.

Послуги із працевлаштування – пошук підходящої роботи, сприяння у працевлаштуванні та соціальне супроводження працевлаштованої особи.

Послуги із професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями – комплекс медичних, психологічних, інформаційних заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для реалізації права на професійну орієнтацію та підготовку, освіту, зайнятість.

Потерпілі від Чорнобильської катастрофи – громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Поточний бюджет – доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків.

Поховання померлого – комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни із прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству.

Початкова школа – заклад освіти I ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує початкову освіту.

Правова інформація – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Право комунальної власності – право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Право на державну соціальну допомогу – мають особи з інвалідністю з дитинства і діти з інвалідністю віком до 18 років.

Право на соціальне забезпечення – 1) визнані й гарантовані державою і міжнародним співтовариством можливості людини задовольняти на прожитковому рівні свої фізіологічні, соціальні та духовні потреби; 2) сукупність правових норм, спрямованих на урегулювання соціально-забезпечувальних відносин у певних організаційно-правових формах, визначених законодавчо стосовно певних категорій громадян.

Право осіб на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю – мають громадяни України, які є дітьми померлого годувальника або досягли віку, встановленого статтею 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», і не мають права на пенсію, або є особами з інвалідністю і не мають права на пенсію по інвалідності або державну допомогу у зв'язку з інвалідністю та постійно проживають на території України, мають право на державну соціальну допомогу у випадках та на умовах, передбачених цим Законом та іншими законами України.

Право соціального обслуговування – сукупність правових норм, які регламентують порядок отримання вразливими верствами населення на некомерційній основі соціальних послуг з боку

спеціально створених для цього або наділених відповідними повноваженнями соціальних служб.

Працевлаштування – комплекс правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення реалізації права особи на працю.

Працездатні особи – особи віком від 16 років, які проживають на території України і за станом здоров'я здатні до активної трудової діяльності.

Працівник – фізична особа, яка працює за трудовим договором (контрактом) на підприємстві, в установі та організації незалежно від форми власності та виду діяльності або у фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Представницький орган місцевого самоврядування – виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення.

Прибудинкова територія – територія навколо багатоквартирного будинку, визначена на підставі відповідної містобудівної та землепорядної документації, у межах земельної ділянки, на якій розташовані багатоквартирний будинок і належні до нього будівлі та споруди, що необхідна для обслуговування багатоквартирного будинку та задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників (співвласників та наймачів (орендарів) квартир, а також нежитлових приміщень, розташованих у багатоквартирному будинку.

Приватизація державного житлового фонду – відчуження квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках, призначених для проживання сімей та одиноких осіб, кімнат у квартирах та одноквартирних будинках, де мешкають два і більше наймачів, та належних до них господарських споруд і приміщень (підвалів, сараїв і т. ін.) державного житлового фонду на користь громадян України.

Прийнятний ризик – соціально, економічно, технічно і політично обґрунтований ризик, який не перевищує гранично допустимого рівня.

Прийомна сім'я – сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від 1 до 4 дітей на виховання та спільне проживання.

Прийомні батьки – подружжя або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, які взяли на виховання та для спільного проживання дітей-сиріт та / або дітей, позбавлених батьківського піклування.

Прийомні діти – діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані до прийомної сім'ї. **П.д.** проживають і виховуються у прийомній сім'ї до досягнення 18-річного віку. Після досягнення 18-річного віку такі особи у разі продовження навчання в закладі загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти можуть, за їх вибором, продовжити проживати і виховуватися у цій прийомній сім'ї до закінчення такого закладу. Особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким встановлено інвалідність, за їхнім вибором можуть продовжити проживати та виховуватися у прийомній сім'ї до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи навчаються вони у закладі загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти.

Притулок для дітей служби у справах дітей – заклад соціального захисту, створений для тимчасового перебування в ньому дітей віком від 3 до 18 років.

Продуктивна зайнятість – зайнятість, що дає змогу забезпечити ефективне суспільне виробництво та задовольнити потреби працівника на рівні не менше встановлених законодавством гарантій.

Проектна підтримка – цільова допомога у вигляді коштів або майна, що надається суб'єктам молодіжної роботи для реалізації молодіжних проєктів у формі фінансування прямих витрат на реалізацію молодіжного проєкту та непрямих витрат (адміністративних витрат) на обслуговування та управління молодіжним проєктом у рамках завдань молодіжної політики в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. **П. м.** визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу, а також окремо для

тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років; дітей віком від 6 до 18 років; працездатних осіб; осіб, які втратили працездатність.

Прожитковий мінімум для сім'ї – визначена для кожної сім'ї залежно від її складу сума прожиткових мінімумів, розрахованих та затверджених відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення.

Професійна адаптація – система заходів, спрямованих на забезпечення успішного професійного становлення працюючої особи, формування в неї професійних якостей, установок, потреби активно і творчо працювати.

Професійна компетентність – здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку.

Професійна орієнтація – науково обґрунтована система форм, методів, засобів впливу на особу для сприяння її професійному самовизначенню на основі врахування стану здоров'я, освітнього і професійно-кваліфікаційного рівнів, інтересів, здібностей, індивідуальних, психофізіологічних особливостей та потреб галузей економіки.

Професійна (професійно-технічна) освіта – складова системи освіти України. Професійна (професійно-технічна) освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Професійна реабілітація – система заходів, спрямованих на підготовку особи до професійної діяльності, відновлення чи здобуття професійної працездатності шляхом адаптації, реадaptaції, навчання, перенавчання чи перекваліфікації з можливим подальшим працевлаштуванням та необхідним соціальним супроводженням з урахуванням особистих схильностей та побажань особи.

Професійне захворювання – захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється

виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

Професійне навчання – набуття та удосконалення професійних знань, умінь та навичок особи відповідно до її здібностей, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації для професійної діяльності та конкурентоспроможності на ринку праці.

Професійне навчання працівників – процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва.

Професійне (професійно-технічне) навчання – складова професійної (професійно-технічної) освіти. Професійне (професійно-технічне) навчання передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання упродовж життя.

Професійний відбір – науково обґрунтована система визначення ступеня придатності особи до конкретної професії, спеціальності (робочого місця, посади) відповідно до встановлених законодавством нормативних вимог.

Професійний коледж (коледж) культурологічного або мистецького спрямування – заклад спеціалізованої освіти, який забезпечує здобуття професійної мистецької освіти.

Професійний коледж (коледж) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання).

Професійний пенсійний фонд – пенсійний фонд, засновником (засновниками) якого можуть бути організації роботодавців, їх об'єднання, об'єднання громадян, професійні спілки, їх об'єднання або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять), визначеної у статуті фонду. Учасниками такого фонду можуть бути виключно фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять), визначеної у статуті фонду, а також фізичні особи, які є працівниками організацій роботодавців, їх об'єднань, членами або

працівниками професійних спілок, їх об'єднань, які створили такий фонд.

Професійний розвиток – безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей.

Професійний стандарт – затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

Професія, для якої запроваджене додаткове регулювання – вид професійної діяльності, доступ до якого, крім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором.

Профілактика настання страхових випадків – заходи, спрямовані на запобігання настанню страхових випадків, у межах коштів, передбачених бюджетом Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття при виникненні страхового ризику. До профілактичних заходів належать: фінансування витрат роботодавця на оплату праці працівників, яких з метою запобігання вивільненню тимчасово переведено за їх згодою на іншу роботу (до 6 місяців протягом року) за умови збереження за ними основного місця роботи; фінансування витрат роботодавця на професійну перепідготовку або підвищення кваліфікації працівників, щодо яких є загроза вивільнення у зв'язку з реорганізацією або перепрофілюванням підприємства, тимчасовим припиненням виробництва, за умови збереження за працівниками місця роботи; інші профілактичні заходи, визначені правлінням Фонду.

Пряма дискримінація – ситуація, за якої з особою та / або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та / або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Психіатрична допомога – комплекс спеціальних заходів, спрямованих на обстеження стану психічного здоров'я осіб на підставах та в порядку, передбачених Законом України «Про психіатричну допомогу» та іншими законами України, профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медичну

та психологічну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин.

Психологічна адаптація – система заходів, спрямованих на формування в особи здатності пристосовуватися до існуючих у суспільстві вимог та критеріїв за рахунок присвоєння їй норм і цінностей даного суспільства.

Психологічна допомога в реабілітації – діяльність, спрямована на відновлення та підтримку функціонування особи у фізичній, емоційній, інтелектуальній, соціальній та духовній сферах із застосуванням методів психологічної та психотерапевтичної допомоги у формах психотерапії, психологічного консультування або першої психологічної допомоги. Психологічну допомогу в реабілітації здійснює клінічний психолог (психолог, психотерапевт) у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди.

Психологічна підтримка – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних способів і методів допомоги особі з метою оптимізації її психоемоційного стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, сприяння соціально-професійному самовизначенню, підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці та спрямуванню зусиль особи на реалізацію власної професійної кар'єри.

Психологічна реабілітація – система заходів, спрямованих на відновлення, корекцію психологічних функцій, якостей, властивостей особи, створення сприятливих умов для розвитку та утвердження особистості.

Психологічна служба у системі освіти – забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їх поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань закладів освіти.

Психологічні послуги – надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин із оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, з метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад.

Психолого-педагогічна реабілітація – система психологічних та педагогічних заходів, спрямованих на формування способів

оволодіння знаннями, уміннями і навичками, надання психологічної допомоги, зокрема щодо формування самоутвердження і належної самооцінки особою своїх можливостей, засвоєння правил суспільної поведінки шляхом здійснення системної навчально-виховної роботи.

Психолого-педагогічний супровід – системна діяльність практичного психолога та корекційного педагога, спрямована на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, що сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, особистісному становленню особи, нормалізації сімейних стосунків, її інтеграції в соціум.

Психолого-педагогічні послуги – комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями.

Публічна інформація – відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Пункт тимчасового розміщення біженців – місце тимчасового розміщення осіб, які подали заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем чи особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Р

Районний бюджет – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання.

Районні та обласні ради – органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст.

Район територіальної оборони – частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної зони територіальної оборони України та межі якої збігаються з адміністративними межами району у складі Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя.

Реабілітаційна допомога у сфері охорони здоров'я – діяльність фахівців з реабілітації у сфері охорони здоров'я, що передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію функціонування осіб, які зазнають або можуть зазнати обмеження повсякденного функціонування у їхньому середовищі.

Реабілітаційна послуга – послуга, що надається пацієнту реабілітаційним закладом, реабілітаційною установою, закладом охорони здоров'я, соціального захисту або іншим суб'єктом господарювання, які мають право надавати реабілітаційну допомогу згідно із законодавством, та оплачується її замовником. Замовником реабілітаційної послуги можуть бути держава, орган місцевого самоврядування, юридична або фізична особа, у тому числі пацієнт.

Реабілітаційна стратегія охорони здоров'я – окрема стратегія охорони здоров'я, головною метою якої є досягнення оптимального рівня функціонування особи у взаємодії з її навколишнім середовищем, соціальної інтеграції та незалежності, для чого використовуються інтегровані підходи до оптимізації участі, розбудови та зміцнення ресурсів особи, забезпечення сприятливості навколишнього середовища та залучення особи до взаємодії з її навколишнім середовищем.

Реабілітаційне обстеження – визначення ризику виникнення, наявності та ступеня порушень функцій та структур організму, обмежень активності та обмежень можливості участі особи, а також впливу факторів середовища та особистих факторів відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Реабілітаційний заклад – установа, підприємство, заклад, у тому числі їх відділення, структурні підрозділи, незалежно від форми власності, що здійснює реабілітацію осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації.

Реабілітаційний заклад, відділення, підрозділ – юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що надає реабілітаційну допомогу на

підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право здійснення реабілітації у сфері охорони здоров'я. До реабілітаційних закладів належать: 1) реабілітаційні лікарні та реабілітаційні центри незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах; 2) амбулаторні реабілітаційні заклади незалежно від форми власності, які надають реабілітаційну допомогу в післягострому та довготривалому реабілітаційних періодах; 3) центри психологічної реабілітації та / або травматерапії; 4) протезно-ортопедичні підприємства незалежно від підпорядкування і форми власності; 5) заклади комплексної реабілітації, включаючи заклади медико-психологічної реабілітації.

Реабілітаційний прогноз – визначення перспектив змін функціонування особи за результатами реабілітаційного обстеження.

Реабілітація – комплекс заходів, яких потребує особа, яка зазнає або може зазнавати обмеження повсякденного функціонування внаслідок стану здоров'я у взаємодії з її середовищем.

Реабілітація осіб з інвалідністю – система медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів, спрямованих на надання особам допомоги у відновленні та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення і підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство, а також забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації і медичними виробами.

Реабілітація у сфері охорони здоров'я – комплекс заходів, що здійснюють фахівці з реабілітації, які працюють в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, надають реабілітаційну допомогу особі з обмеженнями повсякденного функціонування (або такій, у якої можуть виникнути обмеження повсякденного функціонування) з метою досягнення та підтримання оптимального рівня функціонування та якості життя у її середовищі.

Регіональне замовлення у сфері вищої освіти – засіб задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на вищу освіту шляхом укладання регіональним

замовником (Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями) із закладом вищої освіти регіонального контракту на підготовку фахівців з вищою освітою.

Регуляторний акт – прийнятий уповноваженим регуляторним органом нормативно-правовий акт, який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання; прийнятий уповноваженим регуляторним органом інший офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми права, застосовується неодноразово та щодо невизначеного кола осіб і який або окремі положення якого спрямовані на правове регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, незалежно від того, чи вважається цей документ відповідно до закону, що регулює відносини у певній сфері, нормативно-правовим актом.

Реімбурсація – механізм повного або часткового відшкодування суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі лікарськими засобами, вартості лікарських засобів, що були відпущені пацієнту на підставі рецепта, за рахунок коштів Державного бюджету України.

Реінтеграція бездомних осіб і безпритульних дітей – процес повернення бездомних осіб і безпритульних дітей до життя в суспільстві як повноправних його членів.

Резервісти – особи, які проходять службу у військовому резерві Збройних Сил України, інших військових формувань і призначені для їх комплектування у мирний час та в особливий період.

Ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві.

Ризик – 1) ступінь імовірності негативної події, яка може відбутися в певний час або за певних обставин; 2) ситуативна характеристика діяльності, яка полягає в невизначеності її результатів і можливих негативних наслідків у разі невдачі; 3) можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків негативного впливу протягом певного періоду часу.

Ринок праці – система правових, соціально-трудо­вих, економічних та організаційних відносин, що виникають між особами, які шукають роботу, працівниками, професійними спілками, роботодавцями та їх організаціями, органами державної влади у сфері задоволення потреби працівників у зайнятості, а роботодавців – у найманні працівників відповідно до законодавства.

Ритуальні послуги – послуги, пов’язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання.

Рівень життя – поняття, що характеризує ступінь задоволення соціально-економічних і духовних потреб людей – від первинних до вищих потреб, пов’язаних із задоволенням духовних, моральних та естетичних запитів.

Рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розумне пристосування – запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами.

Роботодавець – 1) юридична особа (підприємство, установа, організація) або фізична особа – підприємець, яка в межах трудових відносин використовує працю фізичних осіб; 2) власник підприємства, установи, організації незалежно від форми власності та виду діяльності або уповноважений ним орган чи фізична особа, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Роботодавець-платник корпоративного пенсійного фонду – роботодавець, який визнає статут уже створеного корпоративного пенсійного фонду, виявив бажання перераховувати грошові кошти на користь своїх працівників до такого фонду на підставі договору, укладеного ним з радою цього пенсійного фонду.

Робоче місце – місце (приміщення), на якому працівник постійно чи тимчасово перебуває в процесі трудової діяльності і яке визначене, зокрема на підставі трудового договору (контракту).

Робоче місце особи з інвалідністю – місце або виробнича ділянка постійного або тимчасового знаходження особи у процесі трудової діяльності на підприємствах, в установах і організаціях.

Санаторна школа – заклад загальної середньої освіти з відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування.

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї – обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом шести місяців, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. При цьому до **С.с.д.с.** не включається допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, які беруть безпосередню участь в антитерористичній операції, на час її проведення, безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, під час здійснення зазначених заходів, а також інші доходи, визначені Кабінетом Міністрів України.

Серйозний ризик – будь-яка загроза суспільним інтересам, що потребує оперативного втручання державних органів, у тому числі така, наслідки якої не виявляються негайно.

Сертифікація педагогічних працівників – зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Синдром набутого імунodefіциту (СНІД) – стадія розвитку хвороби, зумовленої ВІЛ (ВІЛ-інфекція), що характеризується клінічними проявами, спричиненими глибоким ураженням імунної системи людини під впливом ВІЛ.

Система недержавного пенсійного забезпечення – складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності,

учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними.

Система позашкільної освіти – освітня підсистема, що включає державні, комунальні, приватні заклади позашкільної освіти; інші заклади освіти як центри позашкільної освіти (зклади загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, в тому числі школи соціальної реабілітації, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, заклади професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої); гуртки, секції, клуби, культурно-освітні, спортивно-оздоровчі, науково-пошукові об'єднання на базі закладів загальної середньої освіти, навчально-виробничих комбінатів, закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої; клуби та об'єднання за місцем проживання незалежно від підпорядкування, типів і форм власності; культурно-освітні, фізкультурно-оздоровчі, спортивні та інші заклади освіти, установи; фонди, асоціації, діяльність яких пов'язана із функціонуванням позашкільної освіти; відповідні органи управління позашкільною освітою і науково-методичні установи; інші суб'єкти освітньої діяльності, що надають освітні послуги у системі позашкільної освіти.

Система реабілітації – складається із суб'єктів реабілітації, їхніх прав та обов'язків, відносин між ними, урегульованих законодавством, а також визначених законодавством вимог, протоколів та нормативів надання реабілітаційної допомоги.

Система управління мобілізаційною підготовкою – складова частина загальної системи управління державою, яка спрямовує діяльність органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, єдиної державної системи цивільного захисту на підготовку систем управління, засобів зв'язку, інформаційного забезпечення, а також фінансових і матеріально-технічних ресурсів, підприємств, установ і організацій до проведення мобілізації.

Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони – визначені планувальними документами територіальної оборони сили і засоби сил безпеки та сил оборони.

Сили і засоби руху опору – визначені сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до здійснення заходів з організації, підготовки та виконання завдань руху опору, а також окремі особи,

які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору.

Сили територіальної оборони Збройних Сил України – окремий рід сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони.

Система реінтеграції бездомних осіб – комплекс заходів для здійснення процесу повернення бездомних осіб до життя в суспільстві як повноправних його членів.

Сільський, селищний, міський голова – є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста. **С.с.м.г.** обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі; очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях.

Сімейна (домашня) форма здобуття освіти – спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та / або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.

Сімейний кодекс України – закон України, що визначає: засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів.

Сім'я – особи, які разом проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Права члена сім'ї має одинока особа. До складу сім'ї включаються чоловік, дружина; рідні та усиновлені діти зазначених осіб віком до 18 років, а також діти, які навчаються за денною формою навчання у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти (у тому числі у період між завершенням навчання в одному із зазначених навчальних закладів та вступом до іншого навчального закладу або у період між завершенням навчання за одним освітньо-кваліфікаційним рівнем та продовженням навчання за

іншим, за умови що такий період не перевищує чотири місяці) до досягнення 23 років і не мають власних сімей; неодружені повнолітні діти, які визнані особами з інвалідністю з дитинства I та II групи або особами з інвалідністю I групи і проживають разом із батьками; непрацездатні батьки чоловіка та дружини, які проживають разом з ними і перебувають на їхньому утриманні у зв'язку з відсутністю власних доходів; особа, яка проживає разом з одинокою особою з інвалідністю I групи і доглядає за нею; жінка та чоловік, які проживають однією сім'єю та не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей. При цьому до складу сім'ї включаються незалежно від місця проживання (перебування) або реєстрації діти, які навчаються за денною формою навчання у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти до досягнення 23 років і не мають власних сімей. До складу сім'ї не включаються особи, які перебувають на повному державному утриманні.

Сім'я з дітьми – поєднане родинними зв'язками та зобов'язаннями щодо утримання коло осіб, у якому виховуються рідні, усиновлені діти, а також діти, над якими встановлено опіку чи піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

Сім'я патронатного вихователя – сім'я, в якій за згоди всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі. До сім'ї патронатного вихователя можуть бути одночасно влаштовані тільки діти, які є між собою рідними братами та сестрами, або діти, які виховувалися в одній сім'ї. Термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлюється органом опіки та піклування і не може перевищувати трьох місяців. Загальний термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців.

Складні життєві обставини – обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті.

Скрутне становище – обставини, які об'єктивно порушують життєдіяльність особи та які вона не може подолати самостійно.

Служба в органах місцевого самоврядування – професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Соціальна група – група осіб, об'єднаних за спільною соціальною, демографічною або іншою ознакою, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують надання їм однотипних соціальних послуг.

Соціальна держава – демократична і правова держава, яка має високорозвинену соціально орієнтовану економіку, що дає змогу проводити ефективну соціальну політику і реально гарантувати соціально-економічні права людини та соціальний мир в країні.

Соціальна допомога – 1) одна з основних форм підтримки суспільством осіб, чиє матеріальне становище не відповідає загальноприйнятому рівню забезпечення або є нижчим межі забезпеченості, визначеної законодавством; 2) система заходів, спрямованих на повернення особи до активного життя та праці, відновлення соціального статусу і формування в особи якостей, установок щодо пристосування до умов нормальної життєдіяльності шляхом правового і матеріального захисту її існування, підготовки до самообслуговування з формуванням здатності до пересування і спілкування, повсякденних життєвих потреб тощо; 3) короткострокова (одноразова або періодична) виплата, цільовим призначенням якої є компенсація втраченого заробітку чи додаткова підтримка громадян у випадку настання соціального ризику за рахунок коштів соціальних страхових фондів чи бюджету.

Соціальна підтримка – 1) сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин; 2) система заходів із матеріального забезпечення за рахунок Державного чи місцевого бюджетів громадян, які з різних причин не набули юридичного права на пенсії чи інші види допомог, але потребують соціальної допомоги і не можуть самостійно вийти зі скрутного становища. **С.п.** надається у виді матеріальної допомоги, соціального обслуговування і різноманітних пільг найменш захищеним категоріям населення в індивідуальному порядку після перевірки наявності в них засобів для існування.

Соціальна пільга – законодавче звільнення (повне чи часткове) особи від виконання нею свого обов'язку або надання їй додаткових

прав при настанні соціального ризику чи за наявності у такої особи значних заслуг перед державою, пов'язаних з певними публічними подіями.

Соціальна політика – 1) система правових, організаційних та інших заходів державних і недержавних установ та організацій, що враховують економічний потенціал країни і спрямовані на підтримання соціальної стабільності в суспільстві, створення умов для зростання добробуту працездатних осіб та забезпечення належного рівня життя тих, хто через непрацездатність чи інші життєві обставини не має достатніх засобів до існування; 2) система правових, економічних, організаційних, регуляторно-контролюючих та політичних заходів і дій, що визначаються на державному рівні і здійснюється органами державної та місцевої влади і управління, іншими суб'єктами з метою розробки та втілення соціальних програм та соціальної практики, спрямованої на задоволення соціальних потреб суспільства, дотримання соціальних прав та свобод громадян, збалансованості соціальних інтересів людини, соціальних груп, суспільства, досягнення соціальних цілей, вирішення соціальних завдань, формування соціальних цінностей.

Соціальна політика в сфері соціального забезпечення – цілеспрямована діяльність компетентних державних і недержавних органів і організацій з приводу розподілу суспільного продукту з метою вирівнювання доходів, підвищення добробуту і задоволення життєвих потреб як населення в цілому, так і окремих груп та індивідів. Указана політика розвивається через характеристику таких категорій, як об'єкт, суб'єкти, мета, завдання, напрями, функції, принципи, форми, методи, засоби здійснення тощо соціальної політики в сфері соціального забезпечення.

Соціальна реабілітація – система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, задоволення потреби у забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації.

Соціальна реабілітація сімей, дітей та молоді – передбачає здійснення: заходів, спрямованих на оптимізацію і коригування ставлення сімей, дітей та молоді до відповідального батьківства, формування у них навичок до самообслуговування, самостійного

проживання та інтеграції в суспільство; соціального патронажу дітей, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі, та молодих людей, які відбували покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі.

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю – професійна діяльність, спрямована на запобігання, мінімізацію негативних наслідків та подолання складних життєвих обставин сімей, дітей та молоді, посилення їхньої здатності до реалізації власного життєвого потенціалу.

Соціальна сфера – сукупність галузей економічної діяльності, спрямованих на підвищення рівня життя та якості життя, задоволення різноманітних соціальних потреб громадянина і суспільства в цілому. **С. с.** охоплює такі галузі, як охорона здоров'я, освіта, соціальне забезпечення та соціальне страхування, соціальне обслуговування та надання соціальної допомоги і соціальних послуг, фізична культура і спорт, культура, комунальне обслуговування, громадське харчування, пасажирський транспорт та зв'язок та ін.

Соціальне житло – 1) жила площа, яка надається за нормами державних соціальних стандартів відповідно до законодавства за рахунок державного та / або комунального житлового фонду; 2) житло всіх форм власності (крім соціальних гуртожитків) із житлового фонду соціального призначення, що безоплатно надається громадянам України, які потребують соціального захисту, на підставі договору найму на певний строк.

Соціальне забезпечення – 1) надання певним категоріям громадян соціальних виплат за рахунок коштів бюджетів; 2) система державних заходів щодо надання матеріальної допомоги з метою компенсації, зниження або запобігання негативного впливу соціальних ризиків на осіб, які через незалежні від них життєві обставини не мають достатніх засобів до існування; 3) сукупність економічних, правових і організаційних заходів, спрямованих на надання громадянам тих чи тих засобів до існування при настанні соціально значимих обставин на умовах, передбачених нормами права, з метою підтримки їх матеріального і соціального стану на рівні, не меншому від офіційного прожиткового мінімуму за рахунок спеціально створених для цього джерел фінансування (позабюджетні, державні і недержавні кошти); 4) державна система допомоги громадянам, які через соціально значимі причини не мають самостійних засобів існування у вигляді винагороди за працю або

утримують їх в обсязі, недостатньому для задоволення життєвих потреб; 5) форма розподілу матеріальних благ з метою задоволення життєво необхідних індивідуальних потреб громадян при настанні соціального ризику за рахунок соціальних фондів або за рахунок бюджетів різних рівнів (Державного та місцевих) у випадках та на умовах, встановлених у законі. С.з. є одним із напрямів соціальної політики України.

Соціальне забезпечення в сучасному демократично організованому суспільстві – сфера перетинання життєво важливих інтересів громадян, яка стосується відносин власності, правових прийомів і засобів їх регулювання, соціальної політики держави й соціально-економічних прав людини.

Соціальне замовлення – засіб регулювання діяльності у сфері надання соціальних послуг шляхом залучення на договірній основі суб'єктів господарювання для задоволення потреб у соціальних послугах, визначених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Соціальне обслуговування – 1) система соціальних заходів, яка передбачає надання соціальних послуг соціальними службами окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності; 2) мінімізація для особи / сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду; 3) діяльність соціальних служб із надання безоплатно чи на пільгових умовах соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги з метою подолання або пом'якшення обставин, які порушують життєдіяльність особи.

Соціальне обслуговування – система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності.

Соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді – здійснюється шляхом надання комплексу соціальних послуг. Соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді надаються відповідно до законодавства.

Соціальне патрулювання – мобільна форма надання соціальних послуг відповідними фахівцями поза межами закладів для бездомних осіб і безпритульних дітей.

Соціальне підприємництво – підприємницька діяльність, націлена на пом'якшення або вирішення соціальних проблем, перш за все у таких сферах, як освіта, охорона навколишнього середовища, боротьба з бідністю, за права людини.

Соціальне страхування – 1) система заходів щодо матеріального забезпечення населення в старості, на випадок захворювання чи втрати працездатності в працездатному віці, на випадок безробіття, підтримки материнства й дитинства, охорони здоров'я громадян, при виході на пенсію тощо; 2) встановлена державою система прав щодо надання соціальних послуг та матеріального забезпечення громадянам у разі настання хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від громадянина причин, старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових коштів, що формуються шляхом сплати страхових внесків працедавцями та найманими працівниками, а також бюджетних асигнувань у випадках, визначених законодавством.

Соціальний готель – заклад соціального захисту для проживання бездомних осіб, який має у своєму складі окремі номери (кімнати).

Соціальний гуртожиток – соціальне житло, яке надається громадянам України на час їх перебування на соціальному квартирному обліку за умови, що таке житло є єдиним місцем їх проживання.

Соціальний діалог – процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин.

Соціальний захист – практична діяльність щодо створення сприятливого навколишнього середовища, охорони материнства та дитинства, здійснення допомоги сім'ї, охорони здоров'я громадян, професійної підготовки громадян, забезпечення зайнятості населення, охорони праці, регулювання заробітної плати та доходів населення,

забезпечення громадян житлом, регулювання права власності громадян, матеріального обслуговування та забезпечення непрацевдатних та інших осіб, які потребують соціальної підтримки.

Соціальний захист додатковий – передбачено для таких категорій населення, як діти-сироти й діти, позбавлені батьківського піклування; ветерани війни; ветерани військової служби та ветерани органів внутрішніх справ; ветерани праці та особи похилого віку; інваліди та особи з обмеженими фізичними можливостями; особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; особи, які стали жертвами політичних репресій; біженці та інші.

Соціальний захист загальний – здійснюється насамперед в організаційно-правовій формі загальнообов'язкового державного соціального страхування з утворенням відокремлених фондів.

Соціальний захист осіб з інвалідністю – складова діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами та полягає у наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (піклування) або забезпеченні стороннього догляду.

Соціальний захист спеціальний – передбачає відмінні від загальних умови його здійснення щодо певного, визначеного законом кола осіб.

Соціальний захист у разі настання безробіття – комплекс заходів, передбачений загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття та законодавством про зайнятість населення.

Соціальний квартирний облік – облік громадян України, які користуються правом на соціальне житло і перебувають у черзі на його отримання.

Соціальний мінімум (бюджет мінімального достатку) – мінімальні норми задоволення фізіологічних, соціальних і духовних потреб. Це вартість товарів та послуг, які суспільство визнає необхідними для збереження прийняттого рівня життя.

Соціальний пакет – сукупність фінансових, матеріальних та нематеріальних благ, які підвищують рівень життя і надаються підприємством працівнику понад розмір основної заробітної плати з метою заохочення до трудової діяльності.

Соціальний працівник – професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги.

Соціальний робітник – особа, яка надає соціальні послуги та має підготовку, що відповідає вимогам та характеру роботи, що виконується.

Соціальні допомоги – грошові одноразові або періодичні соціальні виплати, що виплачуються громадянам у випадках, передбачених законодавством, за рахунок Державного бюджету.

Соціальні норми і нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами.

Соціальні пільги – закріплені законодавством переваги, додаткові права і гарантії для окремих категорій осіб у сфері соціального забезпечення відповідно до принципів рівноправності громадян та соціальної справедливості з метою полегшення умов їхньої життєдіяльності.

Соціальні послуги – 1) комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем; 2) дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб / сімей, які в них перебувають.

Соціальні служби – підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Соціально-економічні послуги – задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій.

Соціально-педагогічні послуги – виявлення та сприяння розвитку різнобічних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного та корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а

також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, заінтересованих осіб.

Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти – сприяє взаємодії закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні здобувачів освіти, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечує консультативну допомогу батькам. Соціально-педагогічний патронаж здійснюють соціальні педагоги.

Соціально-побутові послуги – забезпечення продуктами харчування, м'яким і твердим інвентарем, гарячим харчуванням, транспортними послугами, засобами малої механізації, здійснення соціально-побутового патронажу, соціально-побутової адаптації, виклик лікаря, придбання та доставка медикаментів тощо.

Соціально-медичні послуги – консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, працетерапія.

Соціологічна інформація – будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

Спеціалізована мистецька школа (школа-інтернат) – заклад спеціалізованої освіти I–III або II–III ступенів мистецького профілю.

Спеціалізована освіта – освіта мистецького, спортивного, військового чи наукового спрямування, яка може здобуватися в рамках формальної, неформальної, інформальної освіти, спрямована на здобуття компетентностей у відповідній сфері професійної діяльності під час навчання у безперервному інтегрованому освітньому процесі на кількох або всіх рівнях освіти та потребує раннього виявлення і розвитку індивідуальних здібностей.

Спеціалізований будинок для бідних та безпритульних – установа соціального обслуговування, яка створюється з метою повного забезпечення бідних та безпритульних громадян приміщеннями для проживання, їжею, передбаченою законодавством медичною, правовою, соціальною, психологічною та побутовою допомогою, допомогою щодо працевлаштування.

Спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та осіб з інвалідністю – установа соціального обслуговування, яка крім приміщень для проживання включає комплекс служб соціально-побутового призначення та медичного обслуговування.

Спеціальна пенсія – щомісячна грошова виплата, що надається особам, які реалізували право на пенсійну пільгу, встановлене спеціальними законами з огляду на професійний чи особливий соціальний статус таких осіб.

Спеціальна школа – заклад загальної середньої освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та / або розумового розвитку.

Спеціальне пенсійне забезпечення – система правових норм, що встановлюють порядок призначення, зміни та припинення пенсійних виплат для окремих категорій осіб у порядку, визначеному спеціальними законами, що є відмінними від пенсійних виплат у солідарній (загальній) пенсійній системі.

Спеціальне робоче місце особи з інвалідністю – окреме робоче місце або ділянка виробничої площі, яка потребує додаткових заходів з організації праці особи з урахуванням її індивідуальних функціональних можливостей, обумовлених інвалідністю, шляхом пристосування основного і додаткового устаткування, технічного обладнання тощо.

Спеціальні формування – утворені в мирний час у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, підприємствами, установами і організаціями згідно з штатами і табелями до штатів автомобільні, авіаційні, водні, залізничні, медичні та інші формування, які після відповідної підготовки передаються під час мобілізації у встановленому порядку до Збройних Сил України, інших військових формувань для задоволення їх потреб, а також утворені відповідними центральними органами виконавчої влади – для забезпечення потреб галузей національної економіки.

Спеціально уповноважений орган – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії.

Спонсорство – добровільна матеріальна, фінансова, організаційна та інша підтримка фізичними та юридичними особами набувачів благодійної допомоги з метою популяризації виключно свого імені (найменування), свого знака для товарів і послуг.

Спортивна освіта – передбачає засвоєння освітньої програми з відповідного виду спорту з метою набуття комплексу професійних компетентностей у галузі фізичної культури і спорту, формування та розвитку індивідуальних здібностей особи, поглибленого оволодіння спеціалізацією в обраному виді спорту та здобувається одночасно з

середньою, професійною (професійно-технічною), фаховою передвищою чи вищою освітою.

Способи захисту сімейних прав – встановлення правовідношення; примусове виконання добровільно не виконаного обов'язку; припинення правовідношення, а також його анулювання; припинення дій, які порушують сімейні права; відновлення правовідношення, яке існувало до порушення права; відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо це передбачено сімейним Кодексом України або договором; зміна правовідношення; визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб.

Стан здоров'я – загальний показник для хвороб (гострих і хронічних), розладів, пошкоджень або травм. Стан здоров'я також може охоплювати інші обставини, такі як вагітність, старіння, стрес, вроджена аномалія або генетична схильність. Стани здоров'я кодуються за Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я.

Стандарт медичної допомоги – сукупність норм, правил і нормативів, а також показники (індикатори) якості надання медичної допомоги відповідного виду, які розробляються з урахуванням сучасного рівня розвитку медичної науки і практики.

Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

Статус біженця – визнання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, іноземця або особи без громадянства біженцем.

Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування – визначене відповідно до законодавства становище дитини, яке надає їй право на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством пільг та яке підтверджується комплектом документів, що засвідчують обставини, через які дитина не має батьківського піклування.

Стаціонарна психіатрична допомога – психіатрична допомога, що включає в себе обстеження стану психічного здоров'я осіб на підставах та в порядку, передбачених Законом України «Про

психіатричну допомогу» та іншими законами, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медико-соціальну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади, і надається в стаціонарних умовах понад 24 години поспіль.

Страхова організація – страховик, який отримав ліцензію на страхування життя.

Страховий випадок – 1) подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг, передбачених законами України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування; 2) подія, через яку: застраховані особи втратили заробітну плату (грошове забезпечення) або інші передбачені законодавством України доходи внаслідок втрати роботи з незалежних від них обставин та зареєстровані в установленому порядку як безробітні, готові та здатні приступити до підходящої роботи і дійсно шукають роботу; застраховані особи опинилися в стані часткового безробіття.

Страховий ризик – обставини, внаслідок яких громадяни та / або члени їх сімей можуть втратити тимчасово або назавжди засоби до існування і потребують матеріальної підтримки або соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Страховий стаж – 1) період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування; 2) період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій мінімального страхового внеску.

Страхові випадки – за соціальним страхуванням від нещасних випадків – нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання (у тому числі встановлене чи виявлене в період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів), що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці; за соціальним страхуванням у зв'язку із тимчасовою втратою працездатності – подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи, членів її сім'ї або іншої особи на отримання відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»

матеріального забезпечення або соціальних послуг. До страхових випадків, з настанням яких надаються матеріальне забезпечення та соціальні послуги, належать: тимчасова непрацездатність; вагітність та пологи; інвалідність; хвороба; досягнення пенсійного віку; смерть годувальника; безробіття; соціальні послуги та інші матеріальні витрати, пов'язані з певними обставинами; нещасний випадок на виробництві; професійне захворювання.

Страхові внески – кошти відрахувань на окремі види загальнообов'язкового державного соціального страхування, сплачені згідно із законодавством, що діяло до набрання чинності Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», кошти, що надходять від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Страхові кошти – 1) акумульовані страхові внески, суми від фінансових санкцій та інші надходження відповідно до законодавства для здійснення матеріального забезпечення, страхових виплат та надання соціальних послуг згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»; 2) кошти, які формуються за рахунок сплати єдиного внеску та надходжень від фінансових санкцій (штрафів та пені), що застосовуються відповідно до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Страхові ризики – за соціальним страхуванням від нещасного випадку – обставини, внаслідок яких може статися нещасний випадок або професійне захворювання; за соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть тимчасово втратити засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Страхові соціальні допомоги – короткотермінові чи разові оплатно-нееквівалентні грошові виплати, що призначаються відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування особам за рахунок страхових фондів з метою відшкодування їм втраченого заробітку (трудового доходу) або часткової компенсації понесених додаткових витрат у передбачених законом випадках.

Страхові фонди – органи, які здійснюють керівництво та управління за визначеними законом видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, провадять акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечують фінансування виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та здійснюють інші функції згідно із затвердженими статутами.

Страхувальники – роботодавці та інші особи, які відповідно до цього Закону зобов'язані сплачувати єдиний внесок.

Страхування – вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

Страхування від безробіття – допомога по безробіттю; відшкодування витрат, пов'язаних із професійною підготовкою або перепідготовкою та профорієнтацією; дотація роботодавцю для працевлаштування безробітних, у тому числі молоді на перше робоче місце; допомога на поховання безробітного; профілактичні заходи, спрямовані на запобігання настанню страхових випадків.

Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання – профілактичні заходи по запобіганню нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням; відновлення здоров'я та працездатності потерпілого; допомога по тимчасовій непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання; відшкодування збитків, заподіяних працівникові каліцтвом чи іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним із виконанням ним своїх трудових обов'язків; допомога на поховання осіб, які померли внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.

Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною); допомога по вагітності та пологах.

Ступінь ризику – рівень небезпеки (загрози) суспільним інтересам, що становить або може становити продукція.

Субвенції – бюджетні кошти, що надаються з одного бюджету в інший за умови їх використання на цілі і в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенцій.

Суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Суб'єкт господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні – зареєстрована в установленому законом порядку юридична особа, яка провадить господарську діяльність, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, а також фізична особа – підприємець, що надають послуги з посередництва у працевлаштуванні в Україні та / або за кордоном відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» та інших актів законодавства.

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність.

Суб'єкти господарювання – виробники, уповноважені представники, імпортери та розповсюджувачі, а відповідно до деяких технічних регламентів – також інші фізичні та юридичні особи.

Суб'єкти електронного документообігу – автор, підписувач, адресат та посередник, які набувають передбачених законом або договором прав і обов'язків у процесі електронного документообігу.

Суб'єкти молодіжної роботи – фізичні особи, фізичні особи – підприємці, юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, що здійснюють молодіжну роботу. До суб'єктів молодіжної роботи належать, зокрема, молоді особи, молодіжні та дитячі громадські об'єднання, інші громадські об'єднання, молодіжні ради, органи (організації) учнівського та студентського самоврядування, молодіжні центри, молодіжні працівники, радники з питань молоді, благодійні організації, неформальні молодіжні об'єднання.

Суб'єкти соціального страхування – застрахована особа, члени її сім'ї або інша особа у випадках, передбачених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», страхувальник та страховик.

Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – уповноважені органи, що здійснюють соціальну роботу з сім'ями,

дітьми та молоддю; фахівці із соціальної роботи; об'єднання громадян, благодійні, релігійні організації; юридичні та фізичні особи, які надають соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді; волонтери у сфері соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю.

Суб'єкти страхування на випадок безробіття – застраховані особи, а у випадках, передбачених Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», також члени їх сімей та інші особи, страхувальники та страховик.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги – підприємства, установи, організації та заклади незалежно від форми власності та господарювання, фізичні особи – підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги.

Субсидії – адресні безготівкові державні допомоги, які надаються громадянам для відшкодування витрат на оплату користування житлом або його утримання та комунальних послуг (водо-, тепло-, газопостачання, водовідведення, електроенергія, вивезення побутового сміття та рідких нечистот), а також на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива.

Суспільні інтереси – безпека життя та здоров'я людей, безпечні умови праці, захист прав споживачів (користувачів), захист довкілля.

Т

Тарифи на комунальні послуги – тарифи на теплову енергію, її виробництво (крім тарифів на виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або відновлюваних джерел енергії), транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільними) тепловими мережами, постачання теплової енергії, тарифи на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, тарифи на послуги з постачання теплової енергії, на послуги з постачання гарячої води, послуги з централізованого водопостачання, послуги з централізованого водовідведення.

Теплогенеруюча організація – суб'єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію.

Теплотранспортуюча організація – суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії.

Теплопостачальна організація – суб'єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії.

Теплосервісна організація – суб'єкт господарської діяльності з технічного обслуговування засобів виробництва, транспортування та споживання теплової енергії.

Транспортування теплової енергії – господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.

Територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр.

Територіальна оборона – система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.

Територіальні та місцеві програми зайнятості населення – спрямовані на реалізацію основних напрямів державної політики у сфері зайнятості населення в регіонах та є складовими програм їх соціально-економічного розвитку.

Територія територіальної громади – нерозривна територія, в межах якої територіальна громада здійснює свої повноваження щодо вирішення питань місцевого значення відповідно до Конституції і законів України, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Тероризм міжнародний – здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно

небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням, захопленням, вбивством ні в чому не винних людей чи загрозою їх життю і здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням чи загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження.

Терорист – особа, яка бере участь у терористичній діяльності.

Терористична діяльність – діяльність, яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних актів, насильства над фізичними особами або організаціями, знищення матеріальних об'єктів у терористичних цілях; організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення терористичних актів, так само як і участь у таких актах; вербування, озброєння, підготовку та використання терористів; пропаганду і поширення ідеології тероризму; проходження навчання тероризму; виїзд з України та в'їзд в Україну з терористичною метою; фінансування та інше сприяння тероризму.

Терористичний акт – злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених статтями 112, 147, 258–260, 443, 444, а також іншими статтями Кримінального кодексу України, відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України.

Технологічний тероризм – кримінальні правопорушення, що вчиняються з терористичною метою із застосуванням ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження або її компонентів, інших шкідливих для здоров'я людей речовин, засобів електромагнітної дії, комп'ютерних систем та комунікаційних мереж, включаючи захоплення, виведення з ладу і руйнування потенційно небезпечних об'єктів, які прямо чи опосередковано створили або загрожують виникненням загрози надзвичайної ситуації внаслідок цих дій та становлять небезпеку для персоналу, населення та довкілля; створюють умови для аварій і катастроф техногенного характеру.

Технічно складні побутові товари – непродовольчі товари широкого вжитку (прилади, машини, устаткування та інші), які

складаються з вузлів, блоків, комплектуючих виробів, відповідають вимогам нормативних документів, мають технічні характеристики, супроводжуються експлуатаційними документами і на які встановлено гарантійний строк.

Тимчасовий притулок для дорослих – 1) установа соціального обслуговування, яка створюється з метою безоплатного забезпечення громадян без визначеного місця проживання тимчасовим житлом, їжею, передбаченою законодавством грошовою, медичною, правовою, соціальною, психологічною та побутовою допомогою, а також сприяння таким громадянам у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні; 2) організація нічного або тимчасового проживання бездомних людей, осіб, що постраждали від фізичного або психічного насильства, домашнього насильства та торгівлі людьми, стихійного лиха, катастрофи тощо, з наданням їм правової, психологічної, соціальної, медичної та побутової допомоги в подоланні тимчасових труднощів, сприянні у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні.

Тимчасовий притулок для дорослих – установа соціального обслуговування, яка створюється з метою безоплатного забезпечення громадян без визначеного місця проживання тимчасовим житлом, їжею, передбаченою законодавством грошовою, медичною, правовою, соціальною, психологічною та побутовою допомогою, а також сприяння таким громадянам у встановленні особи, відновленні документів, паспортизації та працевлаштуванні.

Тимчасовий притулок для неповнолітніх – організація тимчасового проживання, виховання, утримання безпритульних дітей, дітей, позбавлених батьківського піклування, які зазнали жорстокості, насильства, домашнього насильства та постраждали від торгівлі дітьми або з інших причин потребують соціального захисту.

Трудова міграція – переміщення особи, пов'язане з перетинанням державного кордону або меж адміністративно-територіальної одиниці з метою виконання або пошуку роботи.

Трудова реабілітація осіб з інвалідністю – система заходів, розроблених з урахуванням схильностей, фізичних, розумових і психічних можливостей особи і спрямованих на оволодіння трудовими навичками забезпечення трудової діяльності та адаптацію у виробничих умовах, у тому числі шляхом створення спеціальних чи спеціально пристосованих робочих місць.

У

Усиновлення – прийняття усиновлювачем у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду. Усиновлення дитини провадиться в її інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.

Утиск – небажана для особи та / або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування – фізична особа, яка сплачує страхові внески до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та прийняла рішення про спрямування цих внесків до пенсійного фонду – суб'єкта другого рівня у порядку, встановленому Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Учасник недержавного пенсійного забезпечення – фізична особа, на користь якої сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до пенсійного фонду або на пенсійний депозитний рахунок у банку і яка має право на недержавне пенсійне забезпечення на умовах і в порядку, визначених пенсійним контрактом, договором про відкриття пенсійного депозитного рахунка або договором страхування довічної пенсії та Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення», або яка отримує пенсійні виплати із пенсійного фонду.

Учасник пенсійного фонду – фізична особа, на користь якої сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до пенсійного фонду та яка має право на отримання пенсійних виплат або отримує такі виплати з пенсійного фонду згідно із Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Учасники бойових дій – особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час.

Учасники війни – військовослужбовці, які в період війни проходили військову службу у Збройних Силах колишнього СРСР, трудівники тилу, а також інші особи, передбачені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – громадяни, які безпосередньо брали участь у будь-яких роботах, пов'язаних з усуненням самої аварії, її наслідків у зоні відчуження у 1986–1987 рр. незалежно від кількості робочих днів, а у 1988–1990 рр. – не менше 30 календарних днів, у тому числі проведенні евакуації людей і майна з цієї зони, а також тимчасово направлені або відряджені у зазначені строки для виконання робіт у зоні відчуження, включаючи військовослужбовців*, працівники державних, громадських, інших підприємств, установ і організацій незалежно від їх відомчої підпорядкованості, а також ті, хто працював не менше 14 календарних днів у 1986 році на діючих пунктах санітарної обробки населення і дезактивації техніки або їх будівництві. Перелік цих пунктів визначається Кабінетом Міністрів України.

Учасники накопичувальної системи пенсійного страхування – фізичні особи, які сплачують / за яких сплачуються страхові внески до накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Ф

Фахівець із соціальної роботи – особа, яка має відповідну освіту та кваліфікацію, відповідає вимогам, установленим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

Фізичні особи (роботодавці) – підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством про працю, чи за цивільно-правовим договором (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань).

Фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для покращення фізичного і психологічного стану.

Фізіологічний мінімум – вартість товарів та послуг, необхідних для задоволення тільки основних фізіологічних потреб, причому впродовж відносно короткого періоду, практично без придбання одягу, взуття, інших непродовольчих товарів.

Філантропія – любов до людей, доброзичливе ставлення до людини взагалі, благодійність, жертвування своїм часом, грошима, репутацією задля благочинності, заступництво нужденних, людинолюбство, безкорислива допомога.

Філії закладу позашкільної освіти – структурно відокремлені підрозділи закладу позашкільної освіти, що знаходяться поза межами розташування основного закладу позашкільної освіти і виконують таку ж освітню діяльність, як основний заклад позашкільної освіти в цілому або за окремими її напрямками.

Філія закладу освіти – територіально відокремлений структурний підрозділ закладу освіти, що не має статусу юридичної особи та діє на підставі положення, затвердженого засновником відповідного закладу освіти на основі типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Фінансовий механізм регулювання соціального страхування – сукупність фінансових методів, форм та важелів управління фінансовими ресурсами, що призначені для матеріального забезпечення громадян у разі настання страхових випадків.

Фінансовий моніторинг – сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу.

Фінансування тероризму – надання чи збір будь-яких активів прямо чи опосередковано з метою їх використання або усвідомленням можливості того, що їх буде використано повністю або частково: для будь-яких цілей окремим терористом чи терористичною групою (організацією); для організації, підготовки або вчинення терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи (організації), сприяння вчиненню терористичного акту, проходження навчання тероризму, виїзду з України та в'їзду в Україну з терористичною метою, провадження будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби вчинення таких дій.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття – створюється для управління страхуванням на випадок безробіття, акумуляції страхових внесків, контролю за використанням коштів, виплати забезпечення та надання соціальних послуг, здійснення інших функцій згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» і статутом Фонду.

Формальна освіта – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Формальне професійне навчання працівників – набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок у навчальному закладі або безпосередньо у роботодавця відповідно до вимог державних стандартів освіти, за результатами якого видається документ про освіту встановленого зразка.

Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – усиновлення; встановлення опіки, піклування; передача до прийомної сім'ї, дитячих будинків сімейного типу, до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Форми права соціального забезпечення – способи (прийоми, засоби) внутрішньої організації та зовнішнього вираження норм права, які регулюють суспільні відносини у сфері соціального забезпечення населення.

Формування державної політики охорони здоров'я – основу державної політики охорони здоров'я формує Верховна Рада України шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, головних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, встановлення нормативів і обсягів бюджетного фінансування, створення системи відповідних кредитно-фінансових, податкових, митних та інших регуляторів, затвердження загальнодержавних програм охорони здоров'я. Складовою частиною державної політики охорони здоров'я в Україні є політика охорони здоров'я в Автономній Республіці Крим, місцеві і регіональні комплексні та цільові програми, що формуються Верховною Радою

Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та відображають специфічні потреби охорони здоров'я населення, яке проживає на відповідних територіях.

Х

Хвороби, зумовлені ВІЛ (ВІЛ-інфекція) – комплекс визначених Міжнародною класифікацією хвороб уражень організму людини, зумовлених пов'язаними з впливом ВІЛ ушкодженнями імунної системи, який на початковому етапі свого розвитку має характер стану безсимптомного носійства ВІЛ, а за умови відсутності відповідного лікування та впливу інших несприятливих для організму ВІЛ-інфікованої особи обставин набуває клінічних проявів у вигляді різноманітних інфекційних, паразитарних захворювань, злоякісних пухлин, інших хвороб чи зумовленого ВІЛ синдрому набутого імунодефіциту.

Ц

Центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді – спеціалізований заклад, що проводить роботу із соціальної адаптації ВІЛ-інфікованих дітей та молоді.

Центр медико-соціальної реабілітації дітей – це лікувально-реабілітаційний заклад для дітей, які вживають алкоголь, наркотичні засоби і психотропні речовини, а також для дітей, які за станом здоров'я не можуть бути направлені до загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації.

Центр реінтеграції бездомних осіб – заклад соціального захисту, діяльність якого спрямована на поступове повернення бездомної особи до самостійного повноцінного життя шляхом надання їй комплексу соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб.

Центр соціальної адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі – соціальна установа для надання соціальних послуг особам, звільненим із місць позбавлення волі, та їхнього тимчасового перебування.

Центр соціально-психологічної реабілітації дітей – заклад соціального захисту, що створюється для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної,

психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги.

Цивільний кодекс України – основний нормативно-правовий акт цивільного законодавства України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року. Цивільний кодекс України є кодифікованим нормативним актом (законом) яким регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), учасниками яких є фізичні та юридичні особи, Держава Україна, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.

Ч

Часткове безробіття – вимушене тимчасове скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва продукції з причин економічного, технологічного і структурного характеру без припинення трудових відносин.

Чинність закону – обов'язковість виконання закону, обмежена певним часом, простором і колом осіб, на яких він поширюється.

Чинність нормативно-правових актів – фактичний вплив нормативно-правових актів на суспільні відносини.

Члени сім'ї – чоловік / дружина або прирівняні до них особи, син, дочка, пасинок, падчерка, усиновлена особа, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, зять та невістка і прирівняні до них особи, батько, мати, вітчим, мачуха, усиновлювачі, опікуни чи піклувальники.

Ш

Школа-інтернат (ліцей-інтернат) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти I–III або II–III ступенів спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання).

Школа соціальної реабілітації – заклад загальної середньої освіти для дітей, які відповідно до рішення суду потребують особливих умов виховання.

Шлюб – сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану.

Штаб зони територіальної оборони – постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідної зони

територіальної оборони, який підпорядкований керівнику зони територіальної оборони.

Штаб району територіальної оборони – постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідного району територіальної оборони, який підпорядкований керівнику району територіальної оборони.

Ю

Юридичні послуги – надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, захист прав та інтересів особи, інша правова допомога тощо).

Я

Якість життя – комплексна інтегральна характеристика становища людини в різних соціальних системах і структурах, яка відображає ступінь її соціальної свободи, можливості всебічного розвитку та реалізації здібностей і життєвих планів.

Предметний покажчик

А

- Абілітація – 4
- Автор електронного документа – 4
- Адміністративний центр територіальної громади – 4
- Адміністративно-територіальна одиниця – 4
- Адресна допомога – 4
- Адресні субсидії – 4
- Акт законодавчий (закон) – 4
- Акт нормативно-правовий – 4
- Активи – 5; 32; 63; 65; 79
- Акти підзаконні нормативно-правові
- Актуарні розрахунки – 5
- Аліменти – 5
- Антитерористична операція – 5
- Ануїтет – 5; 29
- Атестація педагогічних працівників – 5
- Атестація працівників – 6

Б

- Багатодітна сім'я – 6
- Багатоквартирний будинок – 6; 85
- База персональних даних – 6
- Базовий державний соціальний стандарт – 6
- Базові соціальні послуги – 6
- Батьки-вихователі – 7; 43
- Бездоганна ділова репутація – 7
- Бездомна особа – 7
- Безоплатна допомога (пересилка, виконання робіт, надання послуг) – 7
- Безоплатна освіта – 7
- Безпечне освітнє середовище – 7
- Безпритульна особа – 8
- Безпритульні діти – 8; 28

Безробітний – 8; 44
Безробіття – 8; 21; 34; 38
Бенефіціар – 8; 9
Біженець – 8; 26
Біопсихосоціальна модель обмеження повсякденного функціонування/життєдіяльності – 8
Благодійна діяльність – 9; 58
Благодійна організація – 9
Благодійник – 8; 9
Бойові дії – 9; 77
Боротьба з тероризмом – 9
Будинок дитини – 9
Будинок нічного перебування – 9; 43
Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – 9
Бюджет розвитку – 10
Бюджетний грант у сфері молодіжної політики – 10

В

Вакансія – 10
Ваучер – 10
Веб-сайт – 10; 48
Ветерани війни
Виборні особи – 10; 105
Види державної допомоги сім'ям з дітьми – 10
Види соціального страхування – 11
Визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах – 11
Виконавчий орган місцевого самоврядування – 11
Виконавчі органи рад – 11
Випускники закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – 11
Вища освіта – 12
Вищий військовий навчальний заклад (заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання) – 12
Відкритий пенсійний фонд – 12
Військова освіта – 12
Військове формування – 13
Військовий (військово-морський) ліцей, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою – 13
Військовозобов'язані – 13

ВІЛ-інфікована особа – 13
ВІЛ-статус особи – 13
Вільно обрана зайнятість – 13
Вкладник недержавного пенсійного фонду – 13
Власник житла – 13
Внутрішньобудинкові системи багатоквартирного будинку – 14
Внутрішньо переміщена особа – 14
Водовідведення – 14; 114
Водопровідна мережа – 15
Воєнний стан – 15
Воєнні дії – 15
Володілець персональних даних – 15
Волонтер – 15
Волонтерська діяльність – 15
Волонтерська допомога – 15
Волонтерський рух – 15
Вразливі групи населення – 15; 69
Встановлення завдань реабілітації – 16
Встановлення опіки та піклування – 16
Втрата здоров'я – 16
Втрата роботи з незалежних від застрахованих осіб обставин – 16; 127

Г

Гарантії права на соціальне забезпечення – 16
Гіг-контракт – 16; 17
Гіг-спеціаліст – 16; 17
Гімназія – 17
Гірські населенні пункти – 17
Господарська діяльність – 17; 115
Господарський кодекс України – 17; 127; 147
Громадська акредитація закладу освіти – 17
Громадська організація – 17; 27; 62
Громадське об'єднання – 17; 27; 62; 68
Громадське самоврядування в закладі освіти – 17
Громадське самоврядування у сфері освіти – 18
Громадський нагляд (контроль) у системі освіти – 18
Громадські об'єднання осіб з інвалідністю, їх спілки – 18
Громадські формування – 19; 34
Групи підвищеного ризику щодо інфікування ВІЛ – 19

Групи ризику – 19

Гуманітарна допомога – 4; 19

Д

Демобілізація – 20

Державна мова – 20

Державна політика соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України – 20

Державна політика у сфері дошкільної освіти – 20

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям – 20

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства – 20

Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю – 20

Державна цільова програма – 21

Державне регулювання – 21

Державне регулювання зайнятості – 21

Державне соціальне забезпечення – 21; 65

Державне управління з питань забезпечення прав осіб з інвалідністю та їх соціальної захищеності – 21

Державне утримання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа – 21

Державний житловий фонд – 21; 35

Державний захист права на охорону здоров'я – 21

Державний контракт – 22

Державний нагляд (контроль) – 22

Державний орган – 22

Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування – 22

Державний службовець – 23

Державний стандарт соціальної послуги – 23

Державний реєстратор – 23

Державні соціальні гарантії – 6; 23

Державні соціальні допомоги – 23

Державні соціальні стандарти – 23

Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа – 23

Державні соціальні стандарти у сфері доходів населення – 23

Державні соціальні нормативи у сфері житлово-комунального обслуговування – 24

Державні соціальні нормативи у сфері надання соціальних послуг – 24

Державні соціальні нормативи у сфері транспортного обслуговування та зв'язку – 24

Державні соціальні нормативи у сфері обслуговування закладами культури – 24

Державні соціальні нормативи у сфері обслуговування закладами фізичної культури та спорту – 24

Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я – 24

Державні соціальні нормативи у сфері побутового обслуговування, торгівлі та громадського харчування – 25

Джерело статків (багатства) – 25

Дискримінація – 25; 66; 89

Дискримінація за ознакою інвалідності – 25

Дистанційна форма здобуття освіти – 25

Дитина – 26

Дитина-біженець – 26

Дитина з інвалідністю – 26; 82

Дитина, розлучена із сім'єю – 26

Дитина-сирота – 26

Дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах – 26

Дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів – 26

Дитина, яка потребує додаткового захисту – 27

Дитяча громадська організація – 27

Дитяче громадське об'єднання – 27

Дитячий будинок сімейного типу – 27

Діти-вихованці – 27

Діти, позбавлені батьківського піклування – 27; 42; 86

Діти, які потребують тимчасового захисту – 28

Діяльність держави щодо осіб з інвалідністю – 28

Добровільне безоплатне донорство – 28

Доброволець Сил територіальної оборони Збройних Сил України – 28

Добровольче формування територіальної громади – 29

Довідка про звернення за захистом в Україні – 29

Довічна пенсія (ануїтет) – 29

Догляд за особою з інвалідністю (дитиною з інвалідністю)
Документ – 29
Домедична допомога – 29
Донорство крові та компонентів крові – 30
Допоміжні засоби реабілітації – 30
Допоміжні приміщення багатоквартирного будинку – 30
Допомога державна інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам – 30
Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування – 10; 30; 96
Допомога на дітей одиноким матерям – 10; 30
Допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлена інвалідність – 31
Допомога на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї – 31
Допомога при усиновленні дитини – 10; 31
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами – 10; 31
Допрофесійна підготовка – 32
Дотація – 32; 112
Доходи, одержані злочинним шляхом – 32
Дошкільна освіта – 32; 41
Дуальна форма здобуття освіти – 32

Е

Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) – 32
Електронна послуга – 33
Електронна система охорони здоров'я – 33
Електронний реєстр листків непрацездатності – 33
Електронні дані – 33
Енергоносії – 33
Ерготерапія – 33

Є

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 33
Єдиний державний реєстр – 34
Єдиний державний реєстр ветеранів війни – 34

Ж

Жила кімната у гуртожитку – 34
Жилий блок чи жила секція у гуртожитку – 34
Жилі приміщення у гуртожитку – 35
Житловий кодекс – 35
Житловий комплекс гуртожитку – 35
Житловий фонд – 21; 35
Житловий фонд соціального призначення – 35; 36
Житлові права громадян – 36
Житлові субсидії – 36
Житлово-комунальні послуги – 36; 50
Життєвий стандарт – 36
Життєдіяльність – 36; 99

З

Забезпечення найкращих інтересів дитини – 37
Забезпечення найкращих інтересів отримувачів соціальних послуг – 37
Завданнями суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – 37
Загальна середня освіта
Загальний річний оборот – 37
Загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля – 38
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22; 33; 38
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – 22; 33; 38
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – 38
Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації – 39
Зайняте населення – 39
Зайнятість – 10; 13; 39
Заклад вищої освіти – 12; 40
Заклад дошкільної освіти – 9; 40; 41

Заклад дошкільної освіти (дитячий будинок) інтернатного типу – 40

Заклад дошкільної освіти (дитячий садок) для дітей віком від трьох до шести (семи) років – 40

Заклад дошкільної освіти (ясла) для дітей віком від одного до трьох років – 41

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) для дітей віком від одного до шести (семи) років – 41

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу для дітей віком від одного до шести (семи, восьми) років – 41

Заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) – 41

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) сімейного типу для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років, які перебувають в родинних стосунках – 41

Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу для дітей з особливими освітніми потребами віком від двох до семи (восьми) років – 41

Заклад з надання психіатричної допомоги – 41

Заклад загальної середньої освіти – 41; 63; 96

Заклад освіти – 41; 42; 44

Заклад позашкільної освіти – 42

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти – 42

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання – 42

Заклад соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади – 42; 43

Заклад спеціалізованої позашкільної освіти – 42

Заклади для бездомних осіб і безпритульних дітей – 42

Заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – 42

Заклади наркологічні – 42

Заклади соціального захисту для бездомних осіб і безпритульних дітей – 43

Заклади соціального захисту для безпритульних дітей – 43

Заклади соціальної підтримки (догляду) – 43; 60

Заклад охорони здоров'я – 41; 43

Заклад соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади – 42; 43

Законні представники – 43; 68

Законні представники дитини, розлученої із сім'єю – 43
Заняттєва участь – 44
Зареєстрований безробітний – 44
Заручник – 5; 44
Засновник закладу освіти – 44
Засоби дистанційного зв'язку – 44
Засоби масової інформації – 44
Застрахована особа – 44; 111
Захист інформації – 44
Заява про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту – 45
Збройна агресія – 45
Звільнені особи – 45
Згода суб'єкта персональних даних – 45; 46
Здобувачі вищої освіти – 46
Здобуття освіти на робочому місці – 46
Здоров'я – 5; 6; 9; 12; 43; 44; 46; 47; 61; 72
Земельний кодекс України – 46
Земельні відносини – 46
Зміст соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – 46; 47
Зона територіальної оборони – 46

I

Ідентифікаційні дані особи – 47
Ідентифікація особи – 47
Імпортёр – 47; 113
Інвалід – 47; 48; 58; 84; 86; 94
Інвалідність – 47; 71; 74
Індексція – 47
Індивідуальна програма реабілітації – 48
Індивідуальний реабілітаційний план – 48
Інклюзивне навчання – 48
Інклюзивне освітнє середовище – 48
Інклюзивне професійне (професійно-технічне) навчання – 48
Іноземні високооплачувані професіонали – 48
Іноземні IT-професіонали – 48
Іноземний найманий працівник – 49
Іноземний працівник творчої професії – 49
Інституційна підтримка – 10; 49

Інституційний розвиток – 49
Інформальна освіта (самоосвіта)
Інформаційні – 49
Інформація – 49; 50; 56
Інформація про фізичну особу (персональні дані) – 50

К

Кабінет Міністрів України –50
Кваліфікація –50
Керівник зони територіальної оборони –50
Керівник штабу зони територіальної оборони –50
Керівник штабу району територіальної оборони –50
Корпоративний пенсійний фонд –50
Кінцевий споживач комунальної послуги –50
Компенсація –51; 100
Компетентність –51; 87
Комплексні соціальні послуги –51
Комплексні спеціалізовані соціальні послуги –51
Конкурентоспроможність працівника –51
Корекційно-розвиткові послуги (допомога) –51
Корупційне правопорушення –51
Корупція –51
Критерії встановлення II групи інвалідності –52
Критерії встановлення I групи інвалідності – 52
Критерії встановлення підгрупи А I групи інвалідності – 53
Критерії встановлення підгрупи Б I групи інвалідності – 53
Критерії для встановлення III групи інвалідності – 53

Л

Ліжко-місце – 54
Лицей – 13; 54; 64
Ліцензійні умови – 54
Ліцензія – 54
Ліцензування – 55
Люди з обмеженими можливостями – 55
Люди, які живуть з ВІЛ – 55

М

Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску – 55
Мала соціальна група – 55
Малозабезпечена особа – 55
Малозабезпечена сім'я – 55

Малолітня дитина – 55
Малолітня особа – 55
Маргінали – 56
Масова інформація – 56
Матеріально-технічна база – 56
Медико-соціальна експертиза – 56
Медична допомога – 21; 29; 56; 67; 68
Медична інформація – 57
Медична субсидія – 57
Медичне обслуговування – 57; 63
Медичне попередження – 57
Медичне страхування – 34; 57
Менеджмент у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю – 57
Меншини соціальні – 57
Мережа закладів охорони здоров'я – 58
Мережева форма здобуття освіти – 58
Меценатство – 58
Меценатська діяльність – 58
Міжнародні санкції – 58
Міжшкільний ресурсний центр (МРЦ) – 58
Мінімальна пенсія – 58
Мінімальний базовий пакет соціальних послуг – 58
Мінімальний бюджет місцевого самоврядування – 58
Мінімальний рівень соціальних потреб – 59
Мінімальний страховий внесок – 59
Міністерство соціальної політики України – 59
Місце поховання – 59
Місце проживання фізичної особи – 59
Місцева державна адміністрація – 59
Місьцеве самоврядування в Україні – 11; 59
Місце провадження виду господарської діяльності – 60
Місце проживання – 14; 59; 60
Місце проживання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування – 60
Мобілізаційна підготовка – 60
Мобілізаційні завдання (замовлення) – 61
Мобілізаційні потужності – 61
Мобілізація – 20; 61

Молода сім'я – 62
Молодий працівник – 62
Молодіжна громадська організація – 62
Молодіжний працівник – 62
Молодіжний простір – 62
Молодіжний центр – 62
Молоді особи – 62
Молодь – 62; 69
Мультидисциплінарна реабілітаційна команда – 63

Н

Набувачі гуманітарної допомоги – 63
Навчально-реабілітаційний центр – 63
Надавачі соціальних послуг – 63
Надавачі медичних послуг – 63
Найманий працівник – 49; 63
Накопичувальний пенсійний рахунок – 63
Накопичувальний пенсійний фонд – 63
Народний депутат України – 64
Наруга над тілом (останками, прахом) померлого – 64
Наука права соціального забезпечення – 64
Науковий ліцей, науковий ліцей-інтернат – 64
Національна поліція України (поліція) – 64
Національний спротив – 64
Невикористане право на приватизацію – 64
Невідкладний стан людини – 65
Недержавне соціальне забезпечення – 65
Недержавний пенсійний фонд – 12; 50; 65
Недоїмка – 65
Нежитлове приміщення – 65
Неповна зайнятість – 65
Неповна сім'я – 65
Неправомірна вигода – 65
Непрацездатні громадяни – 66
Непрацююча працездатна особа – 66
Неприбуткові організації – 66
Непряма дискримінація – 66
Неформальна освіта – 66
Неформальне професійне навчання працівників – 66
Нещасний випадок – 66; 110

Нове робоче місце – 67
Нормативи витрат (фінансування) – 67
Нормативи доходу – 67
Нормативи забезпечення – 23; 24; 25; 67
Нормативи мінімального споживання – 67
Нормативи питного водопостачання – 67
Нормативи раціонального споживання – 67
Нормативи споживання – 67
Норми споживання комунальних послуг – 68

О

Об'єднання надавачів соціальних послуг – 68
Об'єднання отримувачів соціальних послуг – 68
Об'єднання працівників системи надання соціальних послуг – 68
Об'єкт соціального страхування – 68
Об'єкт страхування на випадок безробіття – 68
Об'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – 69
Обласний бюджет – 69
Обмеження життєдіяльності – 47; 69
Оборона України – 69
Обробка персональних даних – 69
Обсяг реабілітаційної допомоги – 69
Одноразова натуральна допомога «пакунок малюка» – 10; 69
Органи самоорганізації населення – 69
Організаційно-правова форма соціального забезпечення – 21; 65; 70
Освіта дорослих – 70
Освіта наукового спрямування – 70
Освітня діяльність – 41; 70
Освітня послуга – 70
Основне місце роботи – 70
Основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – 70
Основні показники мобілізаційного плану – 71
Особа з інвалідністю – 71
Особа з обмеженнями повсякденного функціонування – 71
Особа з особливими освітніми потребами – 72
Особа, яка не має права на пенсію – 72
Особа, яка має притулок – 72
Особа, яка потребує додаткового захисту – 72

Особа, яка страждає на хворобу, зумовлену ВІЛ – 72
Особи з інвалідністю внаслідок війни – 72
Особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – 73
Особи працездатного віку – 73
Особи, які належать до потерпілих від Чорнобильської катастрофи – 73
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї – 74
Особи, які потребують тимчасового захисту – 74
Особливий період – 13; 60; 61; 74
Отримувачі гуманітарної допомоги – 75
Отримувачі соціальних послуг – 68; 75
Офіційне джерело – 75
Офіційний документ – 75
Охорона дитинства – 76
Охорона здоров'я – 76; 102
Оцінювання потреб у соціальних послугах сімей, дітей та молоді
Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти – 46; 76

П

Патронат над дитиною – 76; 77
Пацієнт – 57; 77; 80
Педагогічний патронаж – 77; 107
Пенсійне забезпечення – 65; 77
Пенсії за особливі заслуги перед Україною – 77
Пенсійне страхування – 29; 33; 73; 78
Пенсійний контракт – 78
Пенсійний фонд України – 78
Пенсійні активи – 79
Пенсійні депозитні рахунки – 79
Пенсійні кошти – 79
Пенсія – 29; 79
Пенсія за віком – 79
Пенсія за віком на пільгових умовах – 79
Пенсія на визначений строк – 79
Пенсія по інвалідності – 78; 79
Пенсія у зв'язку з втратою годувальника – 78; 79
Первинна медична допомога – 21; 80

Первинна професійна підготовка – 80
Передача до дитячого будинку сімейного типу – 80
Передача до прийомної сім'ї – 80
Перепідготовка робітників – 80
Пересувні лабораторії МРЦ – 80
Персональні дані – 50; 80
Персоніфікований облік – 81
Підвищення кваліфікації робітників – 81
Підстави для встановлення II групи інвалідності – 81
Підтвердження кваліфікації працівників – 81
Пільги – 24; 65; 81
Пільги особам з інвалідністю – 82
Післядипломна освіта – 82
Повна зайнятість – 65; 82
Податкова інформація – 82
Позашкільна освіта – 82
Позитивні дії – 82
Податкові органи – 82
Показники якості соціальних послуг – 82
Посадова особа місцевого самоврядування – 83
Посвідчення застрахованої особи в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування – 83
Послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга) – 83
Послуги з працевлаштування – 83
Послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями – 83
Потерпілі від Чорнобильської катастрофи – 74; 83
Поточний бюджет – 83
Поховання померлого – 84
Початкова школа – 84
Правова інформація – 84
Право комунальної власності – 84
Право на державну соціальну допомогу – 84
Право на соціальне забезпечення – 84
Право осіб на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю – 84
Право соціального обслуговування – 84
Працевлаштування – 62; 83; 85; 87

Працездатні особи – 39; 85
Працівник – 5; 6; 18; 49; 51; 56; 63; 65; 85; 86
Представницький орган місцевого самоврядування – 4; 85
Прибудинкова територія – 35; 85
Приватизація державного житлового фонду – 85
Прийнятний ризик – 85
Прийомна сім'я – 85
Прийомні батьки – 39; 86
Прийомні діти – 86
Притулок для дітей служби у справах дітей – 43; 86
Продуктивна зайнятість – 86
Проектна підтримка – 86
Прожитковий мінімум – 6; 55; 86; 87
Прожитковий мінімум для сім'ї – 55; 87
Професійна адаптація – 87
Професійна компетентність – 87
Професійна орієнтація – 87
Професійна (професійно-технічна) освіта – 87
Професійна реабілітація – 87
Професійне захворювання – 87; 110
Професійне навчання – 66; 88
Професійне навчання працівників – 66; 88
Професійне (професійно-технічне) навчання – 48; 80; 88
Професійний відбір – 88
Професійний коледж (коледж) культурологічного або мистецького спрямування – 88
Професійний коледж (коледж) спортивного профілю – 88
Професійний пенсійний фонд – 88
Професійний розвиток – 89
Професійний стандарт – 89
Професія, для якої запроваджене додаткове регулювання – 89
Профілактика настання страхових випадків – 89
Пряма дискримінація – 66; 89
Психіатрична допомога – 5; 89
Психологічна адаптація – 90
Психологічна допомога в реабілітації – 90
Психологічна підтримка – 90
Психологічна реабілітація – 90
Психологічна служба у системі освіти – 90

Психологічні послуги – 90
Психолого-педагогічна реабілітація – 90
Психолого-педагогічний супровід – 91
Психолого-педагогічні послуги – 91
Публічна інформація – 91
Пункт тимчасового розміщення біженців – 91

Р

Районний бюджет – 91
Районні та обласні ради – 91
Район територіальної оборони – 92
Реабілітаційна допомога у сфері охорони здоров'я – 92
Реабілітаційна послуга – 92
Реабілітаційна стратегія охорони – 92
Реабілітаційне обстеження – 92
Реабілітаційний заклад – 92
Реабілітаційний заклад, відділення, підрозділ – 92
Реабілітаційний прогноз – 93
Реабілітація – 76; 87; 90; 93
Реабілітація осіб з інвалідністю – 93
Реабілітація у сфері охорони здоров'я – 93
Регіональне замовлення у сфері вищої освіти – 93
Регуляторний акт – 94
Реімбурсація – 94
Реінтеграція бездомних осіб і безпритульних дітей – 94
Резервісти – 94
Ресоціалізація – 94
Ризик – 15; 19; 89; 92; 94; 96
Ринок праці – 95
Ритуальні послуги – 95
Рівень життя – 23; 95
Рівень освіти – 95
Розумне пристосування – 95
Роботодавець – 50; 95
Роботодавець-платник корпоративного пенсійного фонду – 95
Робоче місце – 10; 67; 95
Робоче місце особи з інвалідністю – 95

С

Санаторна школа – 96

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї – 96
Серйозний ризик – 96
Сертифікація педагогічних працівників – 96
Синдром набутого імунодефіциту (СНІД) – 96
Система недержавного пенсійного забезпечення – 96
Система освіти – 96
Система позашкільної освіти – 97
Система реабілітації – 97
Система управління мобілізаційною підготовкою – 97
Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони – 97
Сили і засоби руху опору – 97
Сили територіальної оборони Збройних Сил України – 98
Система реінтеграції бездомних осіб – 98
Сільський, селищний, міський голова – 98
Сімейна (домашня) форма здобуття освіти – 98
Сімейний кодекс України – 98
Сім'я – 3; 6; 10; 20; 27; 37; 55; 85; 99
Сім'я з дітьми – 99
Сім'я патронатного вихователя – 99
Складні життєві обставини – 15; 37; 99
Скрутне становище – 99
Служба в органах місцевого самоврядування – 100
Соціальна група – 55; 100
Соціальна держава – 100
Соціальна допомога – 20; 100
Соціальна підтримка – 71; 100
Соціальна пільга – 100
Соціальна політика – 101
Соціальна політика в сфері соціального забезпечення – 101
Соціальна реабілітація – 101
Соціальна реабілітація сімей, дітей та молоді – 101
Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю – 102
Соціальна сфера – 102
Соціальне житло – 102
Соціальне забезпечення – 16; 21; 24; 102
Соціальне забезпечення в сучасному демократично організованому суспільстві – 103

Соціальне замовлення – 103
Соціальне обслуговування – 102; 103
Соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді – 103
Соціальне патрулювання – 104
Соціальне підприємництво – 104
Соціальне страхування – 22; 33; 38; 65; 68; 78; 82; 102;104
Соціальний готель – 43; 104
Соціальний гуртожиток – 104
Соціальний діалог – 104
Соціальний захист – 105
Соціальний захист додатковий – 105
Соціальний захист загальний – 105
Соціальний захист осіб з інвалідністю – 105
Соціальний захист спеціальний – 105
Соціальний захист у разі настання безробіття – 105
Соціальний квартирний облік – 105
Соціальний мінімум (бюджет мінімального достатку) – 105
Соціальний пакет – 105
Соціальний працівник – 106
Соціальний робітник – 106
Соціальні допомоги – 106
Соціальні норми і нормативи – 23; 106
Соціальні пільги – 106
Соціальні послуги – 60; 68; 82; 106
Соціальні служби – 103; 106
Соціально-економічні послуги – 106
Соціально-педагогічні послуги – 106
Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти – 107
Соціально-побутові послуги – 107
Соціально-медичні послуги – 107
Соціологічна інформація – 107
Спеціалізована мистецька школа (школа-інтернат) – 107
Спеціалізована освіта – 107
Спеціалізований будинок для бідних та безпритульних – 107
Спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та осіб з інвалідністю – 107
Спеціальна пенсія – 108
Спеціальна школа – 108
Спеціальне пенсійне забезпечення – 108

Спеціальне робоче місце особи з інвалідністю – 108
Спеціальні формування – 108
Спеціально уповноважений орган – 108
Спонсорство – 108
Спортивна освіта – 108
Способи захисту сімейних прав – 109
Стан здоров'я – 26; 109
Стандарт медичної допомоги – 109
Статистична інформація – 109
Статус біженця – 109
Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування – 109
Стаціонарна психіатрична допомога – 109
Страхова організація – 110
Страховий випадок – 68; 110
Страховий ризик – 68; 110
Страховий стаж – 79; 110
Страхові випадки – 110
Страхові внески – 63; 110; 111
Страхові кошти – 111
Страхові ризики – 111
Страхові соціальні допомоги – 111
Страхові фонди – 112
Страхувальники – 112; 114
Страхування – 112
Страхування від безробіття – 112
Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання – 34; 112
Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – 33; 112
Ступінь ризику – 112
Субвенції – 113
Суб'єкт владних – 113
Суб'єкт господарювання, який надає послуги з посередництва у працевлаштуванні – 113
Суб'єкт освітньої діяльності – 113
Суб'єкти господарювання – 113
Суб'єкти електронного документообігу – 113
Суб'єкти молодіжної роботи – 113

Суб'єкти соціального страхування – 113
Суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю – 113
Суб'єкти страхування на випадок безробіття – 114
Суб'єкти, що надають соціальні послуги – 114
Субсидії – 4; 36; 114
Суспільні інтереси – 114

Т

Тарифи на комунальні послуги – 114
Теплогенеруюча організація – 114
Теплотранспортуюча організація – 115
Теплопостачальна організація – 115
Теплосервісна організація – 115
Транспортування теплової енергії – 114; 115
Територіальна громада – 8; 13; 115
Територіальна оборона – 115
Територіальні та місцеві програми зайнятості населення – 115
Територія територіальної громади – 115
Тероризм – 115
Тероризм міжнародний – 115
Терорист – 5; 9; 116
Терористична діяльність – 116
Терористичний акт – 116
Технологічний тероризм – 116
Технічно складні побутові товари – 116
Тимчасовий притулок для дорослих – 117
Тимчасовий притулок для неповнолітніх – 117
Трудова міграція – 117
Трудова реабілітація осіб з інвалідністю – 117

У

Усиновлення – 30; 59; 118
Утиск – 118
Учасник накопичувальної системи пенсійного страхування – 118
Учасник недержавного пенсійного забезпечення – 118
Учасник пенсійного фонду – 118
Учасники бойових дій – 118
Учасники війни – 118
Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – 74; 119

Учасники накопичувальної системи пенсійного страхування – 119

Ф

Фахівець із соціальної роботи – 58; 119

Фізичні особи (роботодавці) – 119

Фізкультурно-спортивна реабілітація – 119

Фізіологічний мінімум – 120

Філантропія – 120

Філії закладу позашкільної освіти – 120

Фінансовий механізм регулювання соціального страхування – 120

Фінансовий моніторинг – 120

Фінансування тероризму – 120

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття – 121

Формальна освіта – 49; 66; 121

Формальне професійне навчання працівників – 66; 121

Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – 121

Форми права соціального забезпечення – 121

Формування державної політики охорони здоров'я – 121

Х

Хвороби, зумовлені ВІЛ (ВІЛ-інфекція) – 122

Ц

Центр для віл-інфікованих дітей та молоді – 122

Центр медико-соціальної реабілітації дітей – 122

Центр реінтеграції бездомних осіб – 43; 122

Центр соціальної адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі – 122

Центр соціально-психологічної реабілітації дітей – 43; 122

Цивільний кодекс України – 123

Ч

Часткове безробіття – 123

Чинність закону – 123

Чинність нормативно-правових актів – 123

Члени сім'ї – 123

Ш

Школа-інтернат (ліцей-інтернат) спортивного профілю – 123

Школа соціальної реабілітації – 123

Шлюб – 80; 86; 123

Штаб району територіальної оборони – 124

Ю

Юридичні послуги – 124

Я

Якість життя – 124

Література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (із змінами і доповненнями) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Житловий кодекс Української РСР від 01.01.1984 р. № 5464-X (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № **2768-III** (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр#Text>
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
7. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові : Закон України від 30.09.2020 р. № 931-IX (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#Text>
8. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
9. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
10. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
11. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
12. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання захворювання на синдром набутого імунodefіциту та соціальний захист населення» від 15.01.2011 р. № 2861-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2861-17#Text>
13. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
14. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
15. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин,

- що використовуються в електронних сигаретах, та пального : Закон України від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-вр#Text>
16. Про державне регулювання у сфері комунальних послуг : Закон України від 09.07.2010 р. № 2479-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-17#Text>
 17. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
 18. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
 19. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>
 20. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
 21. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
 22. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
 23. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
 24. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>
 25. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю : Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text>
 26. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
 27. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

28. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.03.2005 р. № 851-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
29. Про житловий фонд соціального призначення : Закон України від 12.01.2006 р. № 3334-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text>
30. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 р. № 2189-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text>
31. Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків : Закон України від 04.09.2008 р. № 500-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17#Text>
32. Про зайнятість : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
33. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
34. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
35. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
36. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII (із змінами і доповненнями). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>
37. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
38. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.03.2003 р. № 1058-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
39. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
40. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
41. Про загальну безпечність нехарчової продукції : Закон України від 02.10.2010 р. № 2736-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-17#Text>

42. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
43. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
44. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
45. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
46. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
47. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
48. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
49. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#n3>
50. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
51. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
52. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
53. Про національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
54. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
55. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII (із змінами і доповненнями) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#n138>

56. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності : Закон України від 22.06.2012 р. № 5026-V (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text>
57. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
58. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>
59. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 02.06.2005 р. № 2623-IV (із змінами і доповненнями). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>
60. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
61. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
62. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 р. № 1414-IX (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#n2>
63. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку : Закон України від 14.05.2015 р. № 417-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>
64. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
65. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною : Закон України від 11.06.2000 р. № 1767-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-14#Text>
66. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення : Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
67. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
68. Про поховання на похоронну справу : Закон України від 10.07.2003 р. № 1102-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-15#Text>
69. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19.06.1992 р. № 2482-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text>
70. Про прожитковий мінімум : Закон України від 15.07.1999 р. № 966-XIV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>

71. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр#Text>
72. Про професійний розвиток працівників : Закон України від 27.12.2019 р. № 4312-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>
73. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>
74. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
75. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я : Закон України від 03.12.20020 р. № 1053-IX (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#n2>
76. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>
77. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
78. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
79. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
80. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21.06.2001 р. № 2558-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
81. Про статус гірських населених пунктів в Україні : Закон України від 15.02.1995 р. № 56/95-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/95-вр#Text>
82. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
83. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.19911 р. № 796-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text>
84. Про статус народного депутата України : Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
85. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15.07.2021 р. № 1667-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

86. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
87. Про теплопостачання : Закон України від 02.06.2005 р. № 2633-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2633-15#Text>
88. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>
89. Питання медико-соціальної експертизи : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. № 1317. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-п#n12>
90. Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268-2021-п. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-п#n262>
91. Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. № 1317. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-п#n12>
92. Про Типове положення про притулок для дітей : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997 р. № 565. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-97-п>
93. Про затвердження Типового положення про соціальний гуртожиток для осіб, які потребують соціального захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2007 р. № 783. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2007-п#Text>
94. Про затвердження Порядку влаштування бездомних осіб похилого віку та інвалідів до стаціонарних соціально-медичних установ та інших закладів соціальної підтримки (догляду) : Наказ Міністерства соціальної політики України від 12.08.2011 р. № 312. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-11#Text>
95. Про затвердження Порядку здійснення соціального патрулювання : Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.07.2011 р. № 283. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0953-11#Text>
96. Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування : Наказ Міністерства соціальної політики України від 11.08.2017 р. № 1307. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1089-17#Text>
97. Про затвердження Положення про міжшкільний ресурсний центр : Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.11.2018 р. № 1221. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0063-19#n16>
98. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
99. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

100. Бойко М. Право пенсійного забезпечення в Україні. Київ : Атіка, 2006. 380 с.
101. Болотіна Н. Право соціального захисту : становлення і розвиток в Україні. Київ : Знання, 2005. 405 с.
102. Бурак В. Синчук С. Право соціального забезпечення : курс лекцій. Львів : ЛНУ, 2002. 212 с.
103. Ветухова І. А., Яковлева Г. О., Ярошенко О. М. Пенсійне забезпечення : навч. посібник / за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків : Нац. ун-т «Юрид. Акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 230 с.
104. Головатий М., Панасюк М. Соціальна політика і соціальна робота : термінологічно-понятійний словник. Київ : МАУП, 2005. 560 с.
105. Дубич К. Вступ до соціальної допомоги : навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 224 с.
106. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І.Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
107. Кириленко О. П. Соціальне страхування : підруч. / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
108. Конопліна Ю. С. Система соціального страхування: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Суми : Університетська книга, 2016. 264 с.
109. Кропельницька С. О., Солоджук Т. В. Соціальне страхування : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 336 с.
110. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко та ін. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2015. 458 с.
111. Прилипко С. М., Гончарова Г. С., Юровська В. В., Конопельцева О. О. Право соціального забезпечення : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 126 с.
112. Семигіна Т. Словник із соціальної політики. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 253 с.
113. Сташків Б. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
114. Юридична енциклопедія / ред. Ю. С. Шемшученко [та ін.]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998 – 2004. Т. 1 : А – Г. 1998. 669 с.

Довідкове видання

Ігор ЗУБРИЦЬКИЙ, Леся СМЕРЕЧАК

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Редакційно-видавничий відділ
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Головний редактор
Ірина Невмержицька

Технічний редактор
Кізима Наталія

Коректор
Уляна Куцик

Здано до набору 12. 05. 2022 р. Підписано до друку 18. 05. 2022 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура. Times. Наклад 50 прим. Ум. друк. арк. 9,12. Зам. 23.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. І. Франка, 24. к. 42.